

6e

KOTITAIDE

(B)

—❧ 1902 ❧—

ENSIMÄINEN VUOSIKERTA

HELSINGISSÄ
J. SIMELIUKSEN PERILLISTEN KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ
1902

KOTITAIDE B:n SISÄLLYS.

* merkitsee kuvitettua kirjoitusta.

Kirjoituksia:

A.		M.	
Adolf Fredrikin kansakoulu Tukholmassa	18	Mäkinen, Eero	46, 52,* 74
Ajatelmiä	85	Mäkisen ammattikoulu Sortavalassa	17, 65
Ameriikkalainen puunkiilloitus	62	Muutama sana piirustusopettajien valmistuksesta ja piirustuksen opetuksesta neliosastoissa kansakouluissa	36
Ammattikoulu, valmistava	49		
C.		N.	
Cygnaeus, U	21,* 37*	Naiskäsitöiden oppikirja	28
		Näytteitä Jyväskylän Seminaarin miesosaston käsityö- ja piirustustöistä	41
E.		O.	
Eräitä Uno Cygnaeuksen ajatelmiä	82	Opetus Kotitaiteen ohjelmassa	2
		Oppikurssit kansakoulujen käsityöopettajia varten kesällä	31
H.		P.	
Hedlund, S. A	69*	Pietarin kotiteollisuusnäyttely	34
Helsingin veistokoulu	17	Pietarin teollisuusnäyttely	33
Hijoma-allas, kansakouluissa	27*	Piirustuksen opetuksessa merkilte pantava lausunto	15
Hämeenlinnan veistokoulu	31	Piirustuskurssi	84
Höylänterän hiomatuki	75	Piirustus- ja taideopetus sekä koulukäsityöt keskustelun alaisiksi tulevaan seminaarinopettajain kokoukseen	68
Höyläpenkki kansakouluja varten, Veistonopettaja T. Järveläisen muodostama	60*	Puunkiilloitus, ameriikkalainen	62
Samoin Lappalaisen muod.	72*		
J.		R.	
Jyväskylän seminaarin miesosaston käsityö- ja piirustustöistä näytteitä	41	Ryijymatto Sortavalan kutomakoulusta	43*
Jyväskylän semin. käsityömallisarjat ja huonekalutyöt v. 1901—02	83*		
K.		S.	
Kansakoulun hijoma-allas	27*	Sananlaskuja	10, 28, 45
Kansamme käsityö- ja piirustusopetuksen 40 vuotinen muistopäivä	20*	Sananen tyttöjen käsityöopetuksen kehittämisestä	58
Kirjallisuutta	76, 86	Soldan, A. F	5
Kirjelaatikko	86	Sorvaamisesta seminaareissa ja kansakouluissa 9. 24.	40
Kirjoja ja kuvateoksia	13	Sorvipuiden valmistus- ja säilytystapa	19
Kolme aatteiden miestä	4,* 21,* 37,* 69*	Suomen taideyhdistyksen piirustuskoulut	17
„Kolumbus“-mitta	85	Suomen Yleisen käsiteollisuusyhdistyksen puuteollisuus-ammattikoulu Helsingissä	64
Kuuromykkäin näyttely	32		
Kuusi harjoitussarjan esityötä yhdestä laudanpalasesta	11	T.	
Käsiteollisuusnäyttely, paikallinen Jyväskylässä	46	Taidetta koulussa	50
Käsityö- ja piirustus opetuksen erikois tarkastajia asetettava kansa-, oppi- ja ammattikouluja varten	80	Taidetta työvälle	32
Käsityökalujen hankkiminen maalaiskansakouluihin	31	Taideyhdistyksen keskuskoulu	31
Käsityölaulu	8	Tyttöjen käsityönäyttelystä Kuopion opettajakokouksessa	59
Käsityöopettajan valmistus	55	Työkalujemme uudistus	12
Käsityöopettajista puute	16		
Käsityösanasto	8, 28, 44	V.	
L.		Veistokongressi	
Lotuskukka taiteen lemmikkinä	13,* 29*	Vielä uusi höyläpenkki kansakouluja varten	72*
		Värjäämisestä: Kasviaineilla värjääminen	32

Kuvia:

Kirjoituksiin liittyviä:

Piirroskuva	2
Soldan, Aug. Fredrik	5
Eskimolaiskuva käsityöasentoista	8
Pitkähöylän kahva	12
Egyptiläinen seinämaalaus	13
Lotoskukan kehitysasteet	14
Egypt. kattomaalausnauha	14
Lotoskukka	14
Egypt. malja	14
" pullo	14
" valtaistuin	14
Assyrial. uhripöytä	14
Egypt. pylväänpää	15, 29, 30
Ehdotus Jyväskylän seminaarin käsityöpajaa ja piirustussalia varten	20
Cygnaeus, U	22
Pöydän jalan sorvaus	27
Hijoma-allas	27
Piirtomitta	28
Egypt. korvarengas	29
" astia	29
" pikari	29
" pylvään jalusta	29

Egypt. puulusikka	29
" tuoli	30
Lotoskasvi luonnossa	29
" kukka laincille	30
Assyrial. norsunluu laatasta	30
Näytteitä Jyväskylän seminaarin miesosaston käsityö- ja piirustustöistä	42
Ryijy	43
Työkaluja	44, 45
Mäkinen, Eero	52
Höyläpenkki, T. Järveläisen	61
Hedlund, S. A	69
Jyväskylän seminaarin oppilasten valmistamia huonekaluja	72
Höyläpenkki, O. Lappalaisen	73
Höylänterän hiomatuki	75
Suunturi	84
Ryhmäkuva Jyväskylän sem. käsistöistä	83
„Kolumbus“-mitta	85

Erikoisliitteet:

Harjoitussarjan esimallit	L. I
Uno Cygnaeuksen kuvapatsas	L. II
Jyväskylän oppilaiden tekemiä huonekaluja lukuvuodelta 1901—1902	L. III

SUOMEN TEOLLISUUSLEHDEN

Kotitaiide

I * Maaliskuu * 1902

OSASTO (B) KOUKUKÄSITÖIDEN JA PJJ- RUSTUSOPETUKSEN OPASTUSTA VARTEN

ЕІ ОРРІ ОУНБН КНДН
ТНТО ЕІ ТУОННН ТНН-
ТЕРЕЕРІ. * * * * *

ТОУМІТУСТА avustavat: G. H. Brander ·
Oiva Corander · Hilja Huchtman · F. Jo-
kela · T. Järveläinen · Albin Järvinen ·
F. H. B. Lagus · Amalia Lindfelt · Eero
ja Lauri Mäkinen · Usko Nyström · Vilho
Penttilä · Anna Sahlstén · Josef Sten-
bäck · Hilda Söderström · Lilli Törn-
udd · Fr. Wetterhoff · Aug. Wikstén sekä
eräät seminaarien työnjohtajat ym. ym.

ТОУМІТУСПАИККА: Jyväskylässä; os.: arkkitehti
Yrjö Blomstedt. * * * * *

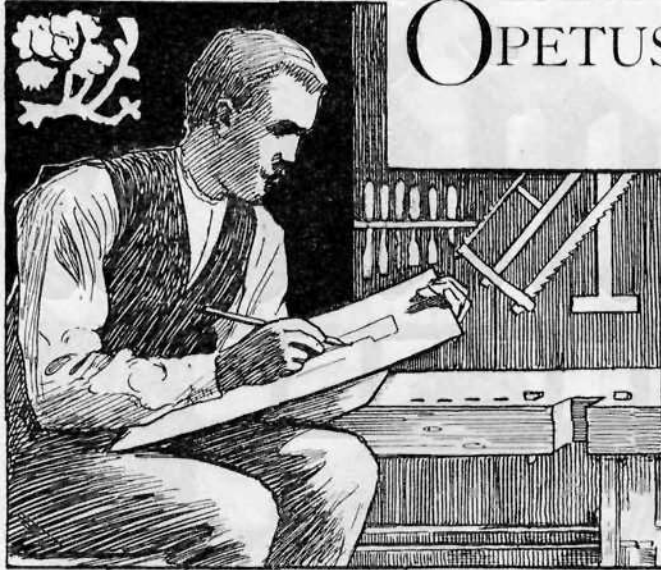
KONTTORI: Helsingissä Vladimirink. 1; os.: Suomen
Teollisuuslehti. * * * * *

ТІІІАШІІНТІ: 8 mk H:gissä, 8 mk 50 p. ristisiteessä.
B-osastoa voi tilata myös erikseen 3 mk. H:gissä,
3 mk. 50 p. ristisiteessä. Kotitaiide ilmestyy
kerran kuussa vuoroin A-, vuoroin B-osastona.

Tämän numeron toimitti Yrjö Blomstedt.

I V-KERTÄ.
I. (B).

OPETUS KOTITAITEEN

OHJELMASSA.

Taito näkyy taitavalla
Taitavaisissa tavoissa
Suomal. sananl.

VÄINÖ BLOMSTEDTIN PIIRROSKUVA.

Kun lapsi yrittää ottamaan ensimmäisiä epävakaisia elämänsä askeleita, kun hän alkaa sopertaa ensimmäisiä epäselviä ääntöiden alkeita, silloin heijastuu hänessä tietoisien toiminnan varhaisimmat värähdykset. Lapsessa vallitsee tällöin selvä pyrkimys jäljittelemään kaikkea, mitä hän näkee tai kuulee ympäristössään tapahtuvan. Kun hän sitten alkaa liikkua ja toimia, ilmaantuu tämä leikkimisen hillittömänä haluna, joka on askaroimisen alkeismuoto. Tällaisessa alituisessa askartelemisessa viihtyvät hyvin lapsuuden hauskimmat, viattomimmat hetket. Uutuuden viehätysten haihduttua tästäkin toiminnasta herää lapsessa halu tutustumaan laajempaankin ympäristöön, maailmaan, jossa tarvitaan viihdytyksen voiteeksi iäkkäämpien ihmisten todelliset toimet, tai ainakin utukuva niistä. Varsinainen työ kotona, sisällä ja ulkona, talossa tai tanhualla, kiinnittää tällöin koko hänen henkisen huomionsa ja koettaa hän nyt kykynsä mukaan apinoiden aherrella näitä tosielämän toimia ja askareita. Hän on ehtinyt elämässään ikään, jolloin henkisetkin haaveilut satujen ja kertomusten muodossa tyydyttävät uudistuksia etsivää nuorta olentoa. Nyt alkaa varsinaisen *opetuksen* otollisin aika. Tämän on pidettävä lasta toiminnassa edelleenkin koko nousevan nuoruuden iän, siihen asti kun itsenäinen toiminta alati uusiutuvine huolineen, tuo ankara elämän työ todellisenä eteen astuu.

On lunnollista, että kasvatuksen alkuaikoi-

koina tulee suuremmissa määrässä valvoa ruumiin yleisen terveyden, kuin hengen kehitystä, enemmän siveellisen kuin älyllisen luonteen muodostumista. „Terve sielu asuu terveessä ruumiissa“, sanoi jo Locke aikoinaan. Jos näet luonnolliset edellytykset ehkäistään tässä kehityksen kulussa, siirtyy sielun ja ruumiin tasapaino tiloiltaan.

Ne opetusaineet, jotka erittäin edullisesti voivat vaikuttaa lapsen siveellisen luonteen kasvattamiseen, tai hänen kaikkien kykyjensä ja voimiensa sopusuhtaiseen kehitykseen, ovat *piirustus ja käsityö*. Nämä tarjoavat lapsen toimintahalulle kyllin kiihottavaa viihdytystä ja edistävät samassa sekä sielun että ruumiin sovinnasta kehitystä. Ne herättävät uinuvia henkisiä taipumuksia ja kohottavat sielua kaikkea kaunista ja ylevää tavoittelemaan, samassa kuin ruumiskin voi vahingoittumatta varttua. Tämän ne kuitenkin tekevät ainoastaan sillä edellytyksellä, että niiden *opetusta oikealla menettelytavalla ja määrätyn järjestelmän mukaan johdetaan*. Sillä käsityö ja piirustus harjoitettuna vasten luonnon määräämiä sielun ja ruumiin kehityksen lakeja ovat omiansa enemmän kuin muut koulun oppiaineet turmelemaan nuoren ihmistaimen alkuperäistä luonnetta. Ne voivat väärin käytettyinä ja huonosti harjoitettuina oikein syvälle juurtaa lapsen luonteeseen ominaisuuksia ja taipumuksia, joita muut koulun oppiaineet eivät huonoimmankaan ohjauksen alaisina olisi voineet synnyttää.

* * *

Viime aikoina on yhä yleisemmin alettu kiinnittää huomiota piirustuksen ja käsityön, näiden kahden taide- eli harjotusaineen kasvattavaan arvoon. Vanhoja opetustapoja on suuresti muutettu. Tuo teoreettisuudellaan kuollettava opetuksen suunta, joka vielä äsken kuluneen vuosisadan keskivaiheilla valitsi ja hallitsi esim. kaikkien koulujen piirustusopetuksessa, on vuosien vierieissä alkanut lukuisten piirustusopettajain yhdistysten ja „ammattilehtien“ kautta vaihtua yhä järkipäisemmälle kannalle, varsinkin piirustustaidon kotimaassa Saksassa ja Itävallassa.

Jo viime vuosisadan lopulla oltiin asian ymmärtävien keskuudessa sitä mieltä, ettei piirustuksen kasvattava voima riipu ulkonaisesta taidosta, vaan sisäisestä tietämisestä. Taito on vain todellisen tiedon ilmaus. Piirustus vaatii oikeata ohjausta ja harjotusta voidaksensa saavuttaa päätarkoituksensa hengettömyyden vaurastuttajana. Itse opetus menettelyyn ja tämän aineen aatteelliseen käsityskantaan on vielä tämänkin jälkeen tullut raittiita tuulahduksia, nim. aivan viimeisinä vuosina Atlantin tuolta puolen, Amerikasta, kuuluisan Liberty Taddin „uuden kasvatusmetoodin“ kautta. — Täältäpäinhän nykyaikainen taideteollisuussuuntakin lienee, Englannin kautta, suuren John Ruskinin elvyttämänä ensi herätyksensä saanut. Tosin se myös lie ottanut ohjeekseen myöhemmin Aasian sivistyskansojen, Jaappanin ja Kiinan vapaat taideilmaukset.

Tämä uusi suunta, jonka tarkoituksena on palata takasin luontoon ja mitä välittömämmän ohjata oppilasta hänessä luonnostaan piilevien taipumuksien kehittämiseen, on jo herättänyt voimakasta vastakaikua ainakin eräissä Euroopan maissa. Toivottavasti tämän uuden suunnan siemenet ennen pitkää tulevat löytämään otollisen maa-alan meidänkin kylmässä ilmanalassa.

Samaa, mitä yllä on sanottu piirustusopetuksesta, voi sanoa käsitöistäkin, kumminkin sillä lisäyksellä, että tämä aine vasta parin viime vuosikymmenen aikana on alkanut päästä siihen arvoon, minkä sillä monipuolisesti kehittäviin ominaisuuksiensa vuoksi olisi pitänyt olla jo aikasemmin.

Uno Cygnæuksen voimakkaasti ja syvämielteisesti lausuma aate tämän aineen kasvattavasta merkityksestä ei näet ole itse opetuksessa toteutettu siinä määrässä, kuin se hänen ohjelman mukaan jo olisi voinut tapahtua. Vielä on tämän aineen opetustapa ja sen järjestelmä kaukana siitä päämäärästä, joka oikeuttaa sen taideaineitten joukkoon kuulumaan. Vasta sitten, kun on päästy niin pit-

källe, että tämän aineen opastuksessa todella kiinnitetään huomiota niihin muoto-ominaisuuksiin ja vaihteluiden vivahduksiin sekä yleensä kauneuden lakeihin, jotka jokaisessa tehtävässä esiintyvät, vasta silloin kohoaa tämä aine ammattinikkaroimista ylemmäksi. Ja kun täysin järjestelmällinen opetustapa saa pysyvän jalansijan työpajan seinien sisällä tai kodin takkavalkean ääressä, sitten vasta voidaan tämän aineen „henkistä sivistystä tarkottava“ kasvatuksellinen arvonmäärä mitata. Meillä suomalaisilla ainakin on vielä paljon korvenraatajan työtä tehtävänä ennenkuin esteet, kivet ja kannot saadaan jo kaadetuilta kaskimailta poistetuksi ja kylvetyksi siemen, joka punapäisestä oraasta on viljavaksi, viheriäksi laihoiksi sukeutuva.

Tähän käsityö- ja piirustusopetuksemme uudistustyöhön tarvitaan paljon ja yksimielistä väkeä, opettajia ja asianharrastajia, jotka todella tahtovat antautua tämän tärkeän aatteen valtaan ja palvelukseen ja kykenevät käyttämään hyväkseen niitä uuden aikaisen kasvatusopin viljelyskeinoja, joita muillakin opetusaineiden aloilla käytetään. Kun konsentristen ympyröiden tavoin kasvava nuorison olento ympäröidään tiedon ja taidon sähkövöillä, jotka voimakkaasti vaikuttavat hänen sieluunsa ja ruumiiseensa kaikin puolin kehittäen, silloin voi kansamme nousevasta polvesta syntyä karussa maassamme onnellisesti toimeentuleva, käytännöllinen ja taidokas kansa.

* * *

Olen jo kerran ennen ollut tilaisuudessa esiintuomaan yhdyssiteen tarpeellisuutta maamme käsityö- ja piirustusopettajain välillä, nim. kesällä 1900 Suomen Yleisessä Käsiteollisuuskokouksessa, jolloin pitemmässä painetussa alustuksessa ehdotin „Käsityö- ja piirustuslehden“ perustamista.

Näkyi selvästi, että harrastusta asiaan oli ennestään hyvin paljon olemassa, koska kysymys koko suuren kokouksen puolelta saavutti yksimielistä kannatusta. Pohdittuna sekä kokouksessa eri valiokunnassa, että myöhemmin asetetussa kuusihenkisessä komiteassa¹⁾ vakaantui se ohjelma, joka, vaikka kahuttia jaettuna, nyt esiintyy „Kotitaiteen“ yhtei-

¹⁾ Tähän kuuluivat Tehtailija V. v. Wright (puheenjohtaja), Työkoulunjohtaja neiti Fr. Wetterhoff Taiteilija, kreivi Louis Sparre, Arkitehti Usko Nyström Veistonopettaja T. Järveläinen, sekä tämän kirjottaja (sihteerinä). Komitea kokoontui joululomalla 1900, tehden asiassa ehdotuksen, jonka täytäntöön pano pääalliasisesti v. 1901 tukalien aikojen vuoksi jäi lopullisesti näihin asti toteutumatta.

sissä puitteissa. Sopiva tilaisuus lehtien julkaisemiseen tarjoutui, kun viime jouluna Teollisuuslehden toimitus suostui ottamaan ne „siipiensä suojaan“.

Kotitaiteen osasto (B) koulukäsitöiden ja piirustuksen opetusta varten on aijottu näiden aineiden elähyttämiseksi taideteollisuuskouluissa, oppi-, kansa-, maanviljelys-, kutoma- ja muissa käsityökouluissa, seminaareissa sekä myös yksityiskodeissa kaupungeissa ja kansan keskuudessa. Sen ohjelmaa ei suinkaan pidä käsittää niin ahtaasti pedagogisena, että se tarkoittaisi yksinomaan koulumiesten ja koulualan suljettua piiriä. „Me opimme elämää eikä koulua varten“, on lauselma, joka on muistettava, kun ohjelmamme tarkotusta tulkitaan. Kun tässä lehdessä koitamme ajaa sitä aatettamme, että Suomen nuorisolle

oikealla tavalla ja järjestelmällisillä, joskin luontoperäisillä keinoilla on koulussa ja kotona *opetettava kauneustunnetta kehittävää kotitaideoppia*, niin teemme sen siinä vakaassa tarkoituksessa, että tämä sama nuoriso myöskin *käytännöllisesti on omaksuva „kotitaiteen“ todellisen taidon*. Näillä edellytyksillä Suomen nuoriso itse myös vastaisuudessa kykenee *käyttämään hyväkseen aineellisessa elämässään toimeentuloaan varten sen henkisen, siiveellisesti arvokkaan pääoman, minkä piirustus- ja käsityöoppi koulussa ja kotona on heille lahjottanut*.

Kohoa nyt korkealle „*kotitaiteen oppi ja taito* Suomen synkimmilläänkin salomailla, pimeimmissäkin pirteissä kansamme iki-iloksi“, turvaksi tulevaisuuden!

Y. B.

KAKSI AATTEIDEN MIESTÄ

KANSAKOULUN KÄSITYÖPETUKSEN LUOMATYÖSSÄ*).

A. F. SOLDAN. UNO CYGNÆUS. S. A. HEDLUND.

„Tökkohan sellainen auttamaton maan irtaimen väestön tila, joka nyt vallitsee, olisi mahdollinen; tökkohan olisi peljättävissä sellainen vaikeus hankkia elatusta sadoille tuhansille nälkäänäkeville, kuin nykyhetkenä on olemassa, jos Suomen kansalla olisi suurempi määrä älykäästä työvoimaa, yrittelijäisyttä, keinovalmiuksia katevyyttä, kuin mitä sillä nyt nykyisin näyttää olevan!“

Uno Cygnæus.

Meidän maamme kansanopetuksen historia on merkillinen m. m. sen vuoksi, että käsityö-opetus määrättiin pakolliseksi kaikissa kansakouluissa verrattain aikaisin ja joutui — kansakouluasetuksen kautta v:ltä 1866 — muiden oppiaineiden rinnalla sama-arvoiseksi. Tässä suhteessa on Suomi ensimmäinen maa koko mailmassa, sillä vasta myöhemmin on aate käsityöopetuksen yleiskasvattavasta arvosta muissa maissa näin kehitynyt ja kiteytynyt kiinteäksi kansakoulun opetusohjelmaan. Yllämainitun aatteen esittäminen koko laajuudessaan on, kuten tietty, kansakoulu-laitoksemme perustajan Uno Cygnæuksen ansioksi luettava. Kumminkin näkyy hänellä aatteensa kehittämisessä ja toteuttamisessa olleen arvokasta osanottoa ja

*) Koska pidämme tärkeänä, että jokainen käsityöopettaja tutustuu niihin henkilöihin, jotka oleellisesti ovat vaikuttaneet koulukäsitöiden kehitykseen, tulemme vastaisuudessa julkaisemaan eräitä, etupäässä pohjoismaalaisten miesten lausuntoita tästä asiasta sekä samalla esittämään lyhyitä elämäkerrallisia tietoja heistä.

kannatusta erittäin eräiden hyvien ystäviensä ja aatetoveriensä puolelta. Tahdomme tässä tutustuttaa lukijaa rinnakkain niihin kolmeen ystävykseen, „aatteiden miehiin“, suomalaisiin Uno Cygnæukseen ja A. F. Soldaniin sekä ruotsalaiseen S. A. Hedlundin, jotka, vaikka kukin aatesuuntiensa edustajina, käsityöasiassa sulivat yhteen, mitä kauniimmaksi kolmilehti-apilaksi. Cygnæus oli kansakoulu-aatteen kiihkeä edustaja; Soldan „vapauden, yhdenvertaisuuden ja veljeyden“ moniaatteinen, uskollinen ritari; Hedlund taas oli vapaamielisten ja humanististen periaatteiden läpitunkeema, „käytännöllisten aatteiden mies“, niin kuin Juhani Aho hänestä sanoo.

Erityisen tilaisuuden asetoverina auttaa Cygnæusta sai Soldan tullessaan valituksi komiteaan,¹⁾ joka asetettiin v. 1862 tarkastamaan Cygnæuksen uutta kansakoulu ehdotusta. Tässä esiintyvät juuri „*teknilliset käsityöt*“ ja yleensä muutokset *käytännöllisempään* suuntaan merkillisimpänä lisänä C:n edellisiin kansakoulu-

¹⁾ Tähän tarkastuskomiteaan kuuluivat senaattori S. Gripenberg puheenjohtajana, sekä jäseninä professorit F. L. Schauman, E. Lönnrot ja M. Akiander, rovasit T. T. Renvall ja J. F. Berg, kielenopettaja L. L. Laurén, reaalikoulunopettaja A. F. Soldan, lyseonjohtaja K. G. Leinberg ja maanviljelijä A. Meurman, maanviljelyskoulun johtaja A. Manninen ja pitäjänkoulumestari A. Svedberg, sekä sittemmin vielä professori Z. J. Cleve. Sihteerinä toimi tohtori P. Tikkanen.

laitoksen opetussuunnitelmiin. Koska Soldan, teknillisen koulun opettajana ja muuten kenties enimmin käytännöllisesti kokeneena ja asianymmärtävänä tässä komiteassa esiintoi ajatuksia, jotka sen ajan miehen mietteinä sen-

lisäksi osottavat hämmästyttävää kaukonäköisyyttä ymmärtämään käsitöiden suurta kasvattavaa arvoa, tahdomme nyt tässä ensin lukijalle esittää tämän merkillisen aatteidenmiehen ja hänen lausuntonsa käsityöasiassa.

AUGUST FREDRIK SOLDAN.

Syntyi 1817, kuoli 1885.

Tämän miehen väririkkaan elämäkerran kuvaa Juhani Aho teoksessaan «Aatteiden mies» kaikessa lyhykäisyydessä näin:

„Soldanin elämän vaiheet olivat suomalaisen miehen vaiheiksi harvinaisen kirjavat, hänen lahjansa tavallista suuremmat, hänen harrastuksensa mitä monipuolisimmat. Hän oli sotilas, kemisti, taiteilija, keksintöjen tekijä, teknikko, virkamies ja ennen kaikkea filosofi. Hän oli saanut kasvatuksensa Haminan kadettikoulussa, vietti vuosia insinööriupseerina Venäjällä, sai valtiolta matkarahan valmistuakseen kemian professoriksi sota-akatemiassa, antautui innolla tähän tiedemiehen työhön Giessenissä Saksassa, heitti yhtäkkiä kaikki ja matkusti vallankumoukseen Pariisiin v. 1848. Tahtomatta ja voimatta palata enää Venäjälle, päätyi hän, harhailtuaan paikolaisena Norjassa ja Ruotsissa, Amerikkaan, jossa oli opettajana, maanmittarina ja insinöörinä ja teki siellä erään tärkeän keksinnönkin. Saatuaan vuonna 1859 luvan palata Suomeen otti hän vilkkaasti osaa siihen aikaan heränneihin isänmaallisiin harrastuksiin kotimaassaan, perusti ja rakensi rahapajan ja oli sen ensimmäinen johtaja. „Filosofi Soldan“, jolla nimellä häntä silloin tällöin on nähty mainittavan, jätti jälkeensä vielä tavattoman runsaan kokoelman filosofisia käsikirjoituksia.“

Sanoimme jo edellä, että A. F. Soldan ja Uno Cygnæus monivuotisen yhdessäolon aikana ja yhtäläisessä elämäntöössä käyttäen — olivathan he molemmat ennen olleet sekä opettajina että keränneet kokemuksia käytännöllisessä Amerikassa — muodostivat itselleen käsityöasiassa aatesuunnan, joka ainakin pääasiassa sulautui yhteen. Mikäli olemme voineet saada selville näiden molempien miesten lausunnoista tässä asiassa, käy ilmi, että Soldanilla, vaikkakin hän vain sivullisena sai tilaisuuden ajatuksensa lausua, oli ehkä vielä täydelli-

sempi käsitys, kuin Cygnæuksella itsellä siitä, miten käsityöopetus seminaareissa olisi järjestettävä, tullakseen käytännössä toteutetuksi siihen suuntaan, kuin Cygnæus sen on esittänyt pääteoksessaan „Suomen kansakoululaitosta koskeva ehdotus“ (esitetty 1860, painettu 1861). Tämän opetuksen suunnitelman ilmaisee Cygnæus nim. seuraavin sanoin:

„Käsityöopetuksen tarkoituksena on oleva hankkia oppilaille yleistä kätevyyttä, joka kullekin ihmiselle, mutta eritoten varsinaiselle työmiehelle on suuresta arvosta sekä myöskin taitavuutta eräissä meidän maan rahvaalle paraiten soveltuviissa kotikäsitöissä.

Käsityötä seminaarissa samoin kuin kansakoulussa alkoon harjotettako ammattikäsitöiden tapaan, alkoonka-

siinä esiintykö pelkkiä koneellisia ja ajatusta vailla olevia käsitemppejä, jotka eivät vaadi henkisiä voimia eivätkä senvuoksi tarjoa henkistä tyydytystä tai herätä mieltä ja halua työhön, vaan sen sijaan varsin usein tyydyttävät ja synnyttävät vastenmielisyyttä tyrkytettyyn työskentelyyn. Olkoon se päinvastoin käsityö, joka vaatii sekä ruumiin- että sielunvoimia ja sen kautta vaikuttaa yhtäkaikaa sekä fyysillisesti että psyykkillisesti kasvattaen.

Tämä Cygnæuksen, luonteenomaiseen tapansa lyhyesti ja asiallisesti lausuma, syvämielinen aate, ei nähtävästi ollut kyllin käytännöllinen ehdotusta tarkastavan komitean mielestä, joka näkyi tässä ajattellessa enemmän asian teollisuus-puolta kuin

kasvatusopillista näkökohtaa, vaikka se taas toisaalta osotti liiankin teoreettisia pyrkimyksiä. Mutta Soldan, joka oli komitean jäsenistä“ kenties se, joka voimakkaammin puhui Cygnæuksen aatteiden puolesta — kuten Lönnbeck, Cygnæuksen elämäkerran kirjottaja sanoo — hän ymmärsi kyllä täydellisesti asian ytimen ja puollusti pontevassa vastalauseessaan ylevää ajatusta. — Tarkastuskomitean mielestä oli käsityöopetus «oleva vain harjotuksena, joka opintoajalla joh-

AUG. FREDRIK SOLDAN.

taisi tai pysyttäisi seminaarilaiset maalaiselämän omittuisissa oloissa sekä tutustuttaisi heitä siihen kuuluviin toimiin“. Ei myöskään ollut komitean käsityksen mukaan erityinen teknillisesti sivistynyt käsityönopeuttaja tarpeen, vaan oli sen mielestä kyllin, „että työpajoissa ja ulkona kentällä työtä johti tarkotukseen valittu palkkaväki johtajan, opettajan ja opettajattaren valvonnan alla“. ¹⁾ Mikä käsitys Soldanilla oli näistä asioista käy selvästi ilmi Juhani Ahon esityksestä ennen mainitussa kirjassaan, niin että annammekin hänelle kokonaan puheenvuoron:

Komitean ehdotus, että käytölliset työt seminaareissa olisivat supistettavat ainoastaan virkistystöiksi lomahetkillä, oli Soldanin mielestä seuraus niistä sivistyssuunnista, jotka siihen aikaan olivat olleet vallalla maassamme. Yhtäältä on kansamme valistaminen ollut ainoastaan papiston käsissä ja muodostunut sitten ennen kaikkea uskonnolliseksi. Toisaalta on korkeampi tieteellinen sivistys ollut yksipuolisesti humanistista. Kielitaito, kaunokirjallisuus, historia ja filosofinen spekulatio olivat tässä suunnassa sivistyksen välittäjinä ehdottomasti etusijassa matematiikan ja luonnontieteen sekä varsinkin niiden käytäntöön-sovittamisen kustannuksella. Molemmat nämät suunnat ovat koulunkin alalla johtaneet samaan tulokseen, nimittäin idealismiin, joka ei osaa panna arvoa aineellisen elämän vaatimuksille, kuinka tärkeä niiden tyydyttäminen lieneekin myöskin henkiselle kehitykselle. Niistä on siis yhteisenä seurauksena realistien tietojen ja käytännöllisten taitojen merkityksen yleinen halveksuminen.

Mutta jos tämä käsitys pääsee seminaareja järjestettäessä siihen määrään vallalle, että ainoastaan kuudes osa oppitunneista määrätään käytännöllisiin harjoituksiin maanviljelyksessä ja käsityöissä ja niiden johtaja sijoitetaan seminaarin palvelijain joukkoon, niin joutuu suomalaisten seminaarien järjestäminen kokonaan väärälle tolalle.

Selitettyään, että hän käytännöllisillä työharjoituksilla seminaareissa tarkoittaa sellaisia teknillisiä töitä (sahausta, höyläystä, sorvausta, takomista, viilausta, juottamista y. m.) joiden avulla puusta, metallista ja muista raaka-aineista valmistetaan hyödyllisiä tuotteita sekä kotitarpeeksi että myytäväksi tai vaihdettavaksi, käy hän esittämään niiden kasvattavaa merkitystä. *Kätevyydestä seuraa aina itseluottamusta, toimeliaisuutta, ahkeruutta, säästäväisyyttä ja kykyä tulla toimeen elämän eri vaiheissa, sanalla sanoen luonteen ominaisuuksia, joita ei liene suuremmissa määrin tavattavissa suomalaisessa kansassa ja joita ei voitane yksimielisesti aatteellisen opetuksen kautta saavuttaakaan.* ²⁾ Kun on kysymys kansakoulusta eli etupäässä ruumiillista työtä harjoittavain kansaluokkain valistamisesta, niin on tarjona vaara, että yksipuolisesti aat-

teellinen opetus vieroittaa sen pois omasta käytännöllisestä elämäntehtävästään, voimatta sille kuitenkaan avata onnellisempia tai yhtä onnellisia elämän uria.

«Jos asiata katsotaan erityisesti oman maamme olojen kannalta, niin saadaan vaan vahvistusta sille, mitä edellä on sanottu. Maan laatu on karua, ilmanala kovaa, asema kaukainen. Tylyn luonnon helmassa täytyy täällä kansan rohkeudella ja sitkeydellä hankkia keinoja ei ainoastaan niukaksi toimeentulokseen, mutta myöskin — niin ainakin tekee mieleemme toivoa — sivistyksen ja hyvinvoinnin luomiseksi. Mutta luonnonvoimia ei kukisteta abstraktisten tietojen, ei mietiskelevän luonteen, ei kieltämyksen hengen avulla. Siihen vaaditaan *älykäästä työnvoimaa s. o. yritteliäisyyteen yhdistynyttä reaalityötä.*

«Lukemattomat ja osaksi myöskin äärettömät ovat ne jo tunnetut ja tunnustetut tarpeet, jotka ovat seurauksena maamme laadusta ja kansamme tähänastisesta historiasta. Vesiä ja soita on kuivattava, koskia perattava, rautateitä rakennettava, metsän- ja maanviljelystä korotettava nykyajan kannalle, kouluja on perustettava — mutta joka askeleelta kaikuu vastaan tuo kamala totuus, että maamme on köyhä. Kaikkialla tarvitaan ja puuttuu pääomaa. Köyhytemme on muuttunut sananparreksi. Täällä siis, tässä luonnon niin niukasti suosimassa maassa, olisi toki todeksi myönnettävä, *ett'ei työhalua ja työtaitoa saa kansalliseen kehitykseen pyrittäessä rankaisematta syrjäyttää yksipuolisesti idealistisen maailmankatsannon nimessä.*

«Tunnustakoon Suomen kansa kernaasti aina, missä äärettömässä kiitollisuuden velassa se on papistolle, ajattelijoilleen ja historian- ja kielentutkijoilleen. Mutta inhimillinen kulttuuri pukeutuu alinomaan uusiin muotoihin. Katsaus uusimpina aikoina voimakkaimmin edistyviin kansoihin osoittaa peittämättä että nämä kansat imevät elinvoimansa, hyvinvointinsa ja kansallisen itsetuntonsa juuri älykkäästä ainelisesta työstään ja reaalisten tieteiden kannattamasta teollisuudestaan. Näissä maissa on myöskin huomattu, että uskonto ja aatteellinen elämä yleensä eivät kärsi aineellisen toiminnan korkeampaan arvoon saattamisesta, vaan päin vastoin siitä elpyvät. *Kaikkein maiden kokemus osoittaa mitä selvimmin, että korkeampi henkinen tieto ja jalostuneet tavat kulkevat käsi kädessä aineellisen hyvinvoinnin kanssa, samalla kun tietämättömyys, raakuus, paheet ja rikokset viihtyvät köyhyyden majoissa.*»

«Mutta historian kulku on sellaista, että tätä kansain todellista valloitusta, nimittäin vapautusta luonnonvoimien ylivallasta, ei saada aikaan ilman taistelua ja yhteentörmäyksiä. Ja mikäli yksipuolinen idealismi siinä, joskin tietämättään, esiintyy näiden voimain liitollaisena, silloin on taistelu tiukka. Sillä houkutteleva sana ja dialektiikka ovat tämän vastustajana kadettavia etuoikeuksia.»

«Näihin näkökohtiin perustuen ehdottaa vasta-

¹⁾ Näin olikin Jyväskylän seminaarissa laita ensi aikoina, ennenkuin uusi asetus tuli voimaan.

²⁾ Harvennukset meidän tekemät.

lauseen kirjoittaja järjestettyjen ja totisten työharjoitusten toimeenpanemista opettajaseminaareissa, koska juuri seminaari on hänen mielestään oikea paikka tällaisen hyvän siemen kyvämiseen. Sillä tarkoitus on oleva koko kansan käsityksen selvittäminen teollisen taidon tarpeellisuudesta. *Ei niin, että seminaareista etupäässä olisi tehtävä käsityökouluja, vielä vähemmän polyteknillistä opistoa*, vaan niin, että oppilaista olisi kasvatettava opettajia, jommoisia meidän maamme nykyisellä kannallaan ennen kaikkea tarvitsee, nimittäin sekä *aatteellisesti että käytännöllisesti sivistyneitä, reippaita, yrittäviä ahkeria ja työtaitoisia*. Kansakoulun opettajan tulee olla perehtynyt kansan työkysymyksiin ja olla sekä halukas että kykenevä ottamaan niihin osaa ja jos mahdollista myöskin vaikuttamaan niiden ratkaisemiseen.

Kansakoulun tulee meidän maassamme välttämättä olla työkoulu ainakin niin kauvan, kunnes tarve ja varallisuus vaatii niiden eroittamista.

„Siis käytännöllinen laitos ja käytännöllinen opettajisto. Se on sitä välttämättömämpi kun myöskin koulun käyttäminen ja menestys siitä melkoisessa määrässä tulee riippumaan. Vaikka rahvastamme syytettäneekin tietämättömyydestä, hitaudesta ja puuttavasta työtaidosta, niin se on varmaankin tuleva suosimaan koulua, josta sen lapset palaavat omaten ei ainoastaan yleisiä tietoja historiassa, kieliopissa y. m. vaan myöskin saavutettua *kokemusta ja halua ruumiilliseen työhön*. Sillä jokapäiväinen kokemus antaa tälle rahvaalle oikean käsityksen tämän työn arvosta ja merkityksestä, jotavastoin puhtaasti opillinen tieto on sille enemmän tai vähemmän arvoitus.“

„Varsinkin miesseminaareissa harjoitetuista käytännöllisistä töistä voisi olla arvaamatonta hyötyä kansalle. Mutta *selvää on, että se asema, mihin komitea on asettanut näiden harjoitusten johtajan (tehden hänestä työnjohtajan, 1,200 markan vuosipalkalla) ei vastaa tarkoitusta*, joskin ehdotettua tuntimäärää melkoisesti korotettaisiin. *Näitä harjoitustöitä on tehtävä järjestelmällisesti ja järkipäisten ja samalla kansantajuisten perusteiden nojalla*. Niitä on myöskin johdettava siihen suuntaan, että ne vastaavat tulevan kansakoulunopettajan tarvetta, ja vastaista suurta lopputarvetta silmällä pitäen. *Tämän opettajan tulee siis olla tieteellisesti ja samalla käytännöllisesti monipuolisesti sivistyneen miehen, ja täytyy hänen asemansa — palkkaetuihin, apulaisiin, huoneustoon ja työtarpeihin nähden — vastata hänen tärkeitä tehtäviään*. Käytännöllisten harjoitusten toimeenpaneminen seminaarissa tuottaa siis kustannuksia, jotka ovat enemmän kuin kymmenen kertaa suuremmat, kuin mitä komitea on tätä varten laskenut, mutta kaiken sen jälkeen mitä edellä on sanottu, ei tarvinne teroittaa, että *nämä kustannukset elkööt millään tavoin olko esteeksi toimenpiteen toteuttamiselle*.“

Tämä taitavasti ja vakuuttavasti kirjoitettu vastalause oli tekijänsä mielestä «arvokkainta mitä hän varsi-

naisen virkatoimensa ohessa on onnistunut aikaansaamaan» ja varmaa on, että se yhdessä Cygnæuksen omien lausuntojen kanssa ratkaisevasti vaikutti niihin, joiden vallassa oli asian lopullinen päättäminen.

Sen varsinainen merkitys hänen elämäkertansa kirjoittajalla on kuitenkin siinä tavassa, jolla Soldan vastalauseessaan mielipiteensä esitti. Siinä pistää siinäkin esiin mies, joka aina ottaa asiat suurelta ja laajalta kannalta, joka aina näkee edessään periaatteita ja asettaa ne lähtökohdaksi. Mutta tuo totinen, välistä melkein juhlallinen tapa ei kuvaa ainoastaan Soldanin luonnetta, vaan myöskin hänen aikansa luonnetta, jolloin kaikilla puuhilla isänmaan ja kansan hyväksi, niin suuremmilla kuin pienemmilläänkin, oli aatteellinen ja ihanteellinen tausta. On kuin näkisi Fredrik Cygnæuksen suuret liikkeet ja rypistetyt kulmat. Kysymys näennäisesti niin vähäpätöinen kuin käsityöopettajan asemasta ja palkasta kasvaa suureksi, koko kansan tulevaisuuteen vaikuttavaksi asiaksi!

Näin sanoo Juhani Aho. Mutta A. F. Soldan oli kaukonäköinen, käytännöllinen mies, joka hyvin aavisti mitä käsityöopettajan asema ja palkka voi vaikuttaa koko Cygnæuksen suureen aatteeseen. Ett'eivät Soldan ja Cygnæus ole olleet väärässä pannesaan suurta painoa näennäisesti vähäpätöisiin seikkoihin, siitä ovat nykyaikaiset olosuhteet selvinä todistena.

Y. B.

Arvoisille Kotitaitteen ystäville.

Pyydämme huomauttaa, että „Kotitaitteen“ palstat ovat vastaisuudessa kaikkien piirustus- ja käsityöopettajien sekä muiden asianharrastajien käytettävissä. Hartain toivomme on, että nyt, kun vihdoin viimein saatiin tämä kauvan kaivattu äänenkannattaja toimeen, heräisi vireä keskustelu päivän polttavista, meidän omaan alaan kuuluvista kysymyksistä. „Puhuenhan asiat paranevat“ ja sitä ne kyllä sietävät, sillä, kun kukin näihin asti on vain kotipellon pientareella työskennellyt, eikä sanottavampaa sananvaihtoa — ainakaan julkisuudessa — ole ollut, lienee itse kullakin paljon oppimista toiseltaan. Toimitus puolestaan on voimiensa mukaan yrittävä tuoda esiin niitä uudempiä aatevirtauksia, piirustus- ja käsityöopetuksen alalla, jotka parhaillaan koti- ja ulkomailla ovat vallalla. Mikäli pakinat kuvittamista kaipaavat, on toimitus mahdollisuuden mukaan kustantava niitä, tarpeen mukaan varillisinäkin.

Erityisistä syistä ovat eräät opetusaineet, kuten piirustus- ja naiskäsityö-ala tässä „Kotitaitteen“ numerossa heikosti edustettuina, mutta tulevaisuudessa olemme tämän puutteen korjaava. Tämä numero on muuten paisunut puolta suuremmaksi, kuin mitä oikeastaan aikomus on ollut. Sen koko tulee nim. tavallisissa oloissa olemaan painoarkin suuruinen, kuten A osastoksi.

Toimitus.

KÄSITYÖLAULU

(ohjeita oppilaille).

28.II.1902.

Nyt *mieli raitis*, huoleton
Ja *reipas ryhti* vartalon
Jokaista meitä johdattaa,
Käsityöhön joutuin kehottaa!
Kun piirrellään
Ja höylätään,
Tai sahataan,
Tai sorvaillaan,
Niin *tarmoll'* aina toimitaan!

Asento olkoon jäntevä,
Mut *vapaa* joka liikkeessä;
Esteittä veri virratkoon
Ja *lihaketkin* liikkukoon!
Pystyssä pää,
Niin ryhti tää
On ainiaan,
Kuin sotilaan;
Käy *hengityskin* huokeempaan!

Ken *tarkkuutta* ja *taitoja*
Myös *ahkeruutta*, *aistia*
Itseensä täällä istuttaa,
Hän *sielun*, *ruumiin* voimistaa.
Me mittaamme,
Ja volemme;
Me naulaillaan,
Tai uurretaan
Ja liitoksia liimataan.

Tääll' onkin työmme tarkoitus
Ja aherrusten aikomus,
Ett' *tarkkuus silmän* terottuis
Ja *käden voima* varmistuis.
Me innolla,
Työn voimalla
Näin *tietomme*
Ja *tunteemme*,
Tahtomme lujaks' tahkoomme.

Y. B.

KÄSITYÖSANASTOMME.

I. Suunturi I. suuntapiirrin?

Usein kuulee käsityöopettajamme ja puuseppiemme valittelevan, että ammattisanasto on niin köyhä eli oikeammin niin ruotsalaistunut, että on vaikea sopivilla suomalaisilla nimityksillä ilmaista niitä monia työkaluja, liitostapoja y. m., „teknillisiä termejä“, joita puu-käsityöissä alati esiintyy. Olisi sen vuoksi erittäin tarpeellista, että asianharrastavat ja asiaa ymmärtävät henkilöt ottaisivat asian lehdeessämme puheeksi, tehden ehdotuksia uusiksi nimityksiksi. Vakaantunut käsityösananasto näin käytännöllisellä alalla on tuiki tarpeellinen. Käytännön kautta saadaan hyväksi havaitut, uudet ehdotukset ilman muuta kielessämme vakaantumaa ja täten on toivoa oman suomalaisen oppisanaston aikaansaamisesta. Siis tarvitaan vaan yksityisiä *nimitysehdotuksia*, *keskusteluita* niiden johdosta ja *käytäntöön* juurruttamista.

Päästäksemme hyvään alkuun, ehdotamme ensin otettavaksi keskustelun alaiseksi sen työkalun nimityksen, joka miltei useimmiten koulukäsityöopetuksessa tulee käytäntöön, nim. *suuntapiirtimen*. Tällä hän tarkotetaan työkalua, jolla yhdensuuntaisia, määrätyn mitan päässä toisistaan olevia piirtoja vedetään.

Suuntapiirrin [ruotsiksi *strykmått* l. *ritmått*; tansk. *stregmaal*; norj. *strickmaat*, saks. *streichmass*; engl. *mortise-gauge*; ransk. *trusquin*] on nimitys, joka lienee koulukäsityöissä yleisimmin tunnettu. Eri osissa Suomea on sillä puuseppien ja kansan käytännössä monenmonta nimitystä, joista useimmat ovat johtuneet ruotsalaisista nimityksistä „strykmått“ tai „ritmått“. Niinpä olen kuullut nimitykset *triks-motti* (Häme), *riit-motti* ja *riismotti* (Itä-Karjala), *ritsäijä* (Savo). Suomalaisia muotoja olisivat *viivanökki* (Jämsä), *piirtomitta*, *mattimitta* ja *viirukissa*. J:kylän seminaarissa käytämme muotoa *suunturi*, joka on syntynyt johtamalla sanasta *suunta*, -ri päätteellä [siis samoin kuin hakkuri, vesuri y. m. johdannaiset]. Voispa vielä ajatella „*suuntari*“-muotoa (s. k. *mittari*). Vieläpä ei liene aivan sopimaton *suuntain* (gen. -taimen, vrt. tarpoimen, gen. tarpoimen) tai *suunnatin* (gen. -ttimen, vrt. kolkutin, gen. kolkuttimen).

Niinkuin näkyy olisi tälle työaseelle kyllä varainimia valita, jos ei yhdellä ymmärrettäisi, mitä tarkotetaan. Ne nimitykset, jotka voivat ennen muita tulla kysymykseen ovat mielestäni:

- 1:o) *suunturi* l. *suuntari*, joka on lyhin ja varsin selvä.
- 2:o) *suuntain* tai *suunnatin*.
- 3:o) *piirtomitta*.
- 4:o) *suuntapiirrin*, joka kuitenkin lienee liian pitkä ja kankeahko taivuttaa (esim. suuntapiirtimeksi).

Olen lisäksi ajatellut viidettäkin muotoa 1:sen sijalle nim. sanaa: *mittapiirrin*, mutta se on luonnollaan samallinen, kuin suuntapiirrin,

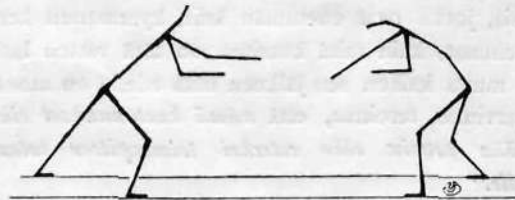
Tämän työaseen osia kutsun:

- s:n *pää* (= tukki),
- „ *aizat* ja *piirrinkärjet*.
- „ *kiila*.

Suljen lopuksi tämän „viirukissan“ arv. käsityöopettajain, kielimiesten ja puuseppien suosiolliseen huomioon, pyytäen arvostelua eri ehdokkaista. Ottaakamme sitte yksimielisesti käytäntöömme se nimitys mikä havaitaan lyhimmäksi ja asiallisimmaksi.

Y. B.

ESKIMOLAIS-KUVA KÄSITYÖASENNOISTA.

Seiso näin!

Älä seiso näin!

SORVAAMISESTA OPETUSAINEENA SEMINAAREISSA JA KANSAKOULUISSA *).

Kirj. F. H. B. Lagus.

I.

Ennenkun ryhdyn esittämään varsinaista aineitani, tahdon ensin lyhyesti luoda katsahduksen käsitöiden tarpeellisuuteen kasvatustopillisessa suhteessa ja niiden hyötyyn nähden.

Varsinaisten sivistuskoulujen, joihin seminaarit ja kansakoulutkin kuuluvat, tulee ohjelmaansa asettaa opetusaineiksi sekä *tietoja* että *taitoja*. Tiedot tarkoittavat ihmisielun eri kykyjen, ymmärryksen, muiston, tunteen ja taidon kehittämistä. Tietopuolisia aineita ovat esim. uskonto, historia, kieliopeutus, luonnontieteet, matematiikka y. m.

Taidot sitä vastoin tarkoittavat ihmisen kehittämistä ruumiillisten harjoitusten kautta, jonka vuoksi koulujen ohjelmassa niitä oppiaineita, jotka kuuluvat taitojen ryhmään, sanotaan harjoitus-aineiksi. Harjoitus-aineiden tehtävä on kehittää ihmistä ruumiillisesti, erittäinkin hänen aistiansa, joista niin sanottu *ylemmät* aistit, *näkö-* ja *kuuloaisti*, etupäässä ovat harjoituksen ja kasvatuksen avulla kehitettävät mahdollisimpaan täydellisyyteen.

Kouluissa tavalliset harjoitusaineet ovat: *laulu*, *voimistelu* *) ja *käsityöt*. Laulun opetus tarkoittaa kuuloaistin ja ääntä synnyttävien elimien kaikinpuolista kehittämistä ja sivistämistä sekä musiikin kauneuden tajuaamista. Voimistelun tarkoitus on koko ruumiin kehittäminen kaikinpuoliseen sopusuhtaisuuteen niin että siitä seuraa terveys, ruumiillinen hyvinvointi sekä kyky kestämään pitkällisiäkin voimain ponnistuksia. Käsityöt, joiden alalle myöskin sorvaaminen kuuluu, kehittävät etupäässä näköaistia, samalla kun ne totuttavat ruumiin jäntäreitä tarkoin totelemaan sielussa ilmestyvää tahtoa toteuttaa niitä mielikuvia, joita ihminen on saanut joko ulkonaisen näkemyksen tai sisällisen mietiskelyn kautta. Käsityön taito vaatii siis ensiksi näkö aistin huolellista harjoitusta tarkkaan sääntillisyyteen ja sen jälkeen näkemyksestä johtuvaa tarkkaa miettimistä ja ymmärryksen kehitystä sekä ruumiillista harjoitusta. Jo nuorena oppii lapsi näkemyksen kautta saamaan käsitteitä sekä mielikuvituksen avulla näitä sommittelemaan yhteen,

*) Koe-esitelmä, joka v. 1899 pidettiin Jyväskylän seminaarin kokelasluokalla.

*) *Piirustus*, jonka tarkoitus koulun opetus-aineena on sama kuin käsitöillä, kuuluu myös näihin.

luomaan uusia mielikuvia, omia ajatuksia, mutta hänen on tarpeen saada tilaisuutta harjoitusten ja toiminnan kautta saattaa mielikuvansa pelkkien ajatusten piiristä todellisuuden alalle. Tämä tarve ilmestyy jo aikaisin lapsessa *toimintahaluna*, kun hän leikkiessään jäljittelee aikaikahmisten toimia.

Toimintahalu on yleinen sekä lapsuuden että nuoruuden ijällä. Monella ihmisellä se kestää koko elinajan ja tämä halu on ehdottomasti jo lapsuuden ijällä kehitettävä ja edistettävä sekä ohjattava hyödylliseen suuntaan. Toimintahalun ehkäisemisen kautta ihmisestä tulee toimeton, elävältä kuollut ja hyödytön olento maailmassa. Jos toimintahalu nuoruudessa jätetään ohjaamatta hyödylliseksi, voi se, jätettynä oman onnensa nojaan, hyvin usein kääntyä väärälle suunalle; sillä joutilaana ja ilman parempaa ohjausta, nuoriso valitettavasti liiankin usein ryhtyy tuota toimintahaluansa tyydyttämään vallattomuuksilla ja ilkeydenki teoilla, jotka raakuutta edistäen vastustavat koulun ja kaiken hyvän opetuksen sivistävää vaikutusta. Kaiken kasvatuksen ja erittäinkin koulun kasvattavan toiminnan tehtävä on yhtäpaljon pahuudesta estäminen kuin hyvään ohjaaminen. Toimintahalun sekä tyydyttäminen että ohjaaminen hyödylliseen suuntaan, on etupäässä käsityön opetuksen tehtävänä koulussa ja tämä seikka on erittäin tärkeä, sillä käsitöitä opettamalla kehitetään monta hyvää puolta ihmisessä. Hänen huomaamis- ja tarkkaamiskykynsä teroituu, totuttaminen toimellisuuteen poistaa laiskuutta ja siitä seuraavia paheita, ahkeruus ja ruumiillinen työ synnyttää paitse kunnioitusta ruumiillisen työn tekijää kohtaan myös kykyä paremmin arvostelemaan suoritettua työtä ja on perusteena koko kansan samoin kuin yksityisenkin aineelliselle toimeen tulolle ja hyvin voinnille. Koko kansan ahkeruus ja työtaito on epäilemättä paras perustus kansallisrikkaudelle. Maailman kansojen historia kyllä osoittaa, että ahkerimmat ja työntekijöinä taitavimmat kansat myöskin ovat rikkaimmat. Käsitöiden opetus ylempien aistien kehittäjänä, toimintahalun tyydyttäjänä ja ohjaajana, ihmisaatteiden suuntaajana todellisuuden alalle, taidon ja ahkeruuden synnyttäjänä sekä aineellisen vaurastumisen ja rikkauden alkuunpanijana on siis koulussa — etenkin kansakoulussa — sekä kasvatustopilliselta että ylipäänsä elämän hyödyn kannalta erittäin tarpeellinen. Käsityön opetus seminaarissa onkin juuri näistä syistä välttämättömän tarpeellinen, että seminaarin käyneet kansakoulujen opettajat voisivat tätä taitoa levittää kansan lapsille

ja sillä tavoin vaikuttaa hyödyllisesti kansan tulevaisuuden hyväksi. Käsityötunnit sitäpaitse ovat, sen mielenjännityksen ja ajatuksen ponnistuksen jälkeen, jota tietopuolisen opetuksen tarkkaaminen ja omistaminen koulussa vaatii, hyödyllisenä ja tarpeellisenä virkistysenä ja jos kohta ne ruumista sillä kertaa väsyttävätkin samoin kuin voimistelukin, niin ne kuitenkin muodollisesti kasvattavina vaikuttavat itsenäisyyttä, järjestystä, tarkkuutta, ruumiin voimain vaurastumista ja ihmisen monipuolista kehitystä.

Käsitöitä on yhtä monta lajia kuin ihmisellä on tarpeitakin, mutta koulu-käsitöiksi ei voida ottaa mitä lajia käsityötä hyvänsä, vaan siinä suhteessa on otettava huomioon 1:ksi) ne raaka-aineet, joita käsitöihin tarvitaan ja mitkä raaka-aineet koulu-käsitöihin soveltuvat; 2:ksi se helppous, joka aineen muokkaamisessa tekee työn koulussa mahdolliseksi; 3:ksi mikä työ sallii suurinta monipuolisuutta työkalujen ja työn valmistustapojen vaihtelussa sekä 4:ksi mikä työ vastaa opetettavain lasten ruumiillisia voimia. Varsinaisille sivistyskouluille soveliaita käsitöitä ovat esim. sellaiset, joissa työaineena poikakouluissa käytetään puuta, joka valmistettuna voidaan jättää luonnolliseen asuunsa taikka myös maalaamalla tai kiilloittamalla vielä kaunistaa ja tehdä käytäntöön sopivammaksi. Puutöistä ovat meidän maamme kansakouluissa tavalliset puun vuoleminen koverroiksi, nikkaroiminen ja sorvaus.

Kun nikkaroimisessa käytetään työaineina melkoisesti kalliimpia raaka-aineita, lautoja, lankkuja ja suurempia kappaleina kuivattuja tarvepuita, voidaan sorvatessa työ-aineina käyttää vähempiarvoisiakin puunkappaleita, suurempia puunoksia, halkopuista pyöreiksi veistettyjä pulikoita j. n. e. Tässä suhteessa sorvaus suuremmassa määrässä kuin nikkarin työ opettaa työntekijää huolellisemmin ottamaan talteen vähäpätöisiltäkin näyttävät työ-ainekset, joten sorvaustyö opettaa ajattelevaa työntekijää työ-aineen säästämiseen ja siten säästäväisyyteen ylipäänsä. Sillä sangan paljon sorvarille kelpaavaa työ-ainetta jätetään usein, silloin kun ei sorvausta harjoiteta tai osata, arvottomana menemään hukkaan.

Niistä kotimaisista puulajeista, joita sorvaustyössä etupäässä käytetään, on ensi sijassa koivu, joka sitkeytensä ja lujutensa vuoksi on sorvaukseen varsin sopiva; etenkin visakoivu, jolla kestäväisyytensä lisäksi on paljo kauniimpi ulkonäkökin kuin suoralla puulla. Samoin kuin koivu ovat useat muutkin lehtipuut hyviä sorvausaineita, etenkin

ne puunlajit, jotka ovat kovia ja sitkeitä ja joiden puu on tiheäsyistä. Meidän maamme lehtipuista antavat sorvarille parasta työainetta saarnipuu, tammi, päärynä- ja omenapuu, vaahtera, pihlaja ja kuusain. Suurempiin töihin ovat leppä ja niinipuu eli lehmuskyllä hyviä tiheäsyisen puulajinsa vuoksi, jota voi hyvin kiilloittaa. Vähempiarvoisia ovat sorvarille haapa ja poppelipuu. Havupuista saadut ainespuut petäjä ja kuusi ovat vähemmin soveliaita muihin kuin isompiin töihin*), sellaisiin kuin palkonkien ja rappukäytävien kaiteisiin pylväiksi tai muihin sellaisiin töihin, joissa sorvarin ei tarvitse muodostella puuta varsin ohueksi. Havupuiden joukkoon luettava kataja sitä vastoin puun tiheyden, sitkeyden ja kovuuden vuoksi antaa sorvarille ihan erinomaisen hyvän ainespuun, joka on montaa lehtipuutakin parempi.

Kotitarpeiden valmistuksessa sorvaus sangan suuressa määrässä täydentää puusepän eli nikkarin työtä. Ajateltakoon vaan miten monessa sängyssä on sorvatut jalat ja pääpuut; miten monessa tuolissa joko kaikki tai useat osat ovat sorvatut. Mutta sorvaamalla tehdään sitä paitse lukemattoman monenlaisia jokapäiväisessä elämässä tarpeellisia esineitä, joiden valmistamisessa ei nikkarin työtä ollenkaan tarvita.

(Jatketaan.)

*) Etenkin, jos tulevat olemaan ulkoilmassa, jossa havupuut pihkaisuutensa vuoksi kauvemmin kestävä kosteutta vastaan.

SANANLASKUJA.

Taidossa kunnia kunkin,
Vaan ei parran pituudessa.

* * *

Taitamaton kauvas käkee,
Ei tiedä, jos ehtoon näkee.

* * *

Sentähden sepällä pihdit
Ettei polta sormiaan.

KUUSI HARJOTUSSARJAN ESITYÖTÄ YHDESTÄ LAUDANPALASESTA.

„Lapsen on henkensä ilmoille saatava yksinkertaisten, yleisten mallimuotojen käsitteet, kyetäkseen omia muotovaikutuksiaan yksinkertaisella älykkäällä tavalla järjestämään, tai muotoaatteitaan, missä sille sellaisia ilmestyy, nopeasti ja tarkasti kuvaamaan, milloin se lapsen luovaa mielikuvitusvoimaa varten tarpeelliseksi näyttäytyy.“
John S. Clark.

Etevä amerikkalainen muoto-opin ja piirustuksen opettaja Bostonissa, joka ylläolevan ajatuksen on lausunut, esittää eräässä teoksessaan „tyypillisen muoto-opin tärkeyttä kasvatuksessa“. Hän sanoo siinä m. m., että lapsi, kun se katselee ympärilleen maailmassa, huomaa *kuution niiden kappaleiden perusmuodoksi, jotka seisovat paikallaan*, jota vastoin hän näkee pallon ja lieriön olevan niiden kappaleiden perusmuodot, jotka joko liikkuvat tai voivat sekä liikkua että pysyä paikallaan. Tämä kaiketikin Fröbelin mukaan.

Kuten tunnettua, pidetään nykyaikaisessa mittausopissa meilläkin muoto-opin alkeismuotona kuutiota. Tätä käytetään havainnollisen opetustavan mukaan ensimmäisenä mittausopillisena kappaleena, jolla opetus aloitetaan. Sitä tarkastelemalla loihditaan oppilaille esiin mittausopin käsitteet: kappale, tasopinta, neliö, suorakulma, suora viiva, ja pysty- eli kohtisuora, vieläpä pistekin. Siis aivan päinvastoin 17 in kymmenkunta vuotta takaperin, jolloin ajattelusta pisteestä avaruudessa sen liikkeen kautta saatiin viivat, niistä pinnat j. n. e. Selvää on, että uusi metodi on konkreettisuutensa kautta lapsen mielikuvitukselle paljon havainnollisempi.

Kun käsityöopetuksen pitäisi ennen kaikkea käytännöllisesti opettaa lapsia näkemään ympäristössään olevien esineiden muotoja — hänenhän tulee niitä itse valmistaa — on varsin tarpeellista, että opetus järjestetään sen säännön mukaan, että yksinkertaisimmilla ja helpoimmin tajuttavilla muodoilla aletaan ja sitten aste asteelta siirrytään vaikeampiin ja yhdistettyihin sellaisiin. Lisäksi on tietysti pidettävä silmällä, että itse esineen tekotapakin on helpommasta-vaikeampaan metoodin mukainen, eli siis, että *muodon ja harjotuksen vaikeus*, mikäli mahdollista, käy riporinnan. Harjotuksella silloin ymmärrämme sitä *henkisen ja ruumiillisen voiman* mittamäärää, joka työssä vaaditaan, ilmetköön se sitten erinäisissä *liikkeissä, käsityökalujen käyttelykykyinä* tai esineiden muotojen *konstruktionien piirtämistaitona*. Tulemme huomaamaan, että nä-

mät kaksi: harjotuksen vaikeus ja muodon yksinkertaisuus käsityöopetuksessa verrattain helposti voidaan sopusointuun järjestää, ottamalla juuri edellämainittu *perusmuoto: kuutio ensimmäiseksi esineeksi mallisarjassa*. Kun lisäksi voitamme vaikeimman vastuksen, nim. onnistumme keksimään tuolle kuutiolle *käytännöllisen merkityksen*, eli löydämme kappaleen, joka lapsen huomiota kiinnittää elämässä tarpeellisenä esineenä, olemme oikeaan osanneet. Ja kun vielä tämän alkuesineen saamme yhdistetyksi käsityöopetukseen eräiden muiden aineiden: laskuopin, mittausopin, piirustuksen vieläpä voimistelun y. m. alkeiskäsitteiden *rinnastuksen*, lienee varma voitto saavutettu tässä vaikeassa kysymyksessä.

Sellaisena kuutiokappaleena, joka tyydyttää edellämainitut kasvatusopin vaatimukset, pidän lasten leikkipeleissä käytettävää „*noppaa*“, jonka he useimmiten arkioloissa valmistavat sokerin palasesta. Esine — jota tietääkseni käsityömallisarjoissa ei esiinny meillä eikä muuallakaan — kiinnittää kyliksi lasten huomiota, tietäessään että voivat sitä käyttää, milloin on kysymyksessä „matkustus maan ympäri“, milloin „Lönnrotin elämänvaiheisiin“ tutustuminen, tai muut kaikille lapsille mieluiset noppaleikit.

Puuttumatta tarkemmin selittelemään muita, tämän esineen valmistamisessa esiintyviä monipuolisia ja käytännöllisiä kasvatuksen esitietoja ja taitoja, tahdon tällä kertoa vain näyttää kuvan (ks. erityistä kuvallitettä) siitä, mitenkä tämä „mallisarjan perusesine“ esiintyy puukappaleessa, josta lasten paitsi tätä on irtilohottava viisi muuta käytännöllistä „esityötä“. Tässä puukappaleessa, jonka suuruus on höylättynä 300 × 100 × 20 mm, tulee oppilaiden opittavaksi ensimmäiset alkeet: mitan, piirustusvälineiden ja muiden aputyöaseiden käyttäminen, erilaiset suorat sahaukset ja höyläykset, näissä esiintyvät työasennot y. m. Sen ohella oppivat he mittausopin perustiedot, laskuopin samoin, niin myös voimistelun normaaliasennot. Kun esineiden valmistaminen tästä yhdestä puusta vaatii harkittua tarkkuuta, oppivat he samassa taidon tulla vähällä toimeen eli säästäväisyyttä ynnä kyvyn kehittämään kaikkia niitä ominaisuuksia, joita käsityönteko oikealla tavalla ohjattuna harjottajalleen yleensäkin tarjoaa. On huomattava, että opettajan on alkuasteella lapsille annettava työskenneltäväksi käteen valmiiksi katkottu laudanpalanen. Tällä tavalla yhdistäen yhteen puukappaleeseen monta valmistettavaa esinettä, olen katsonut voitavan helpottaa sekä opet-

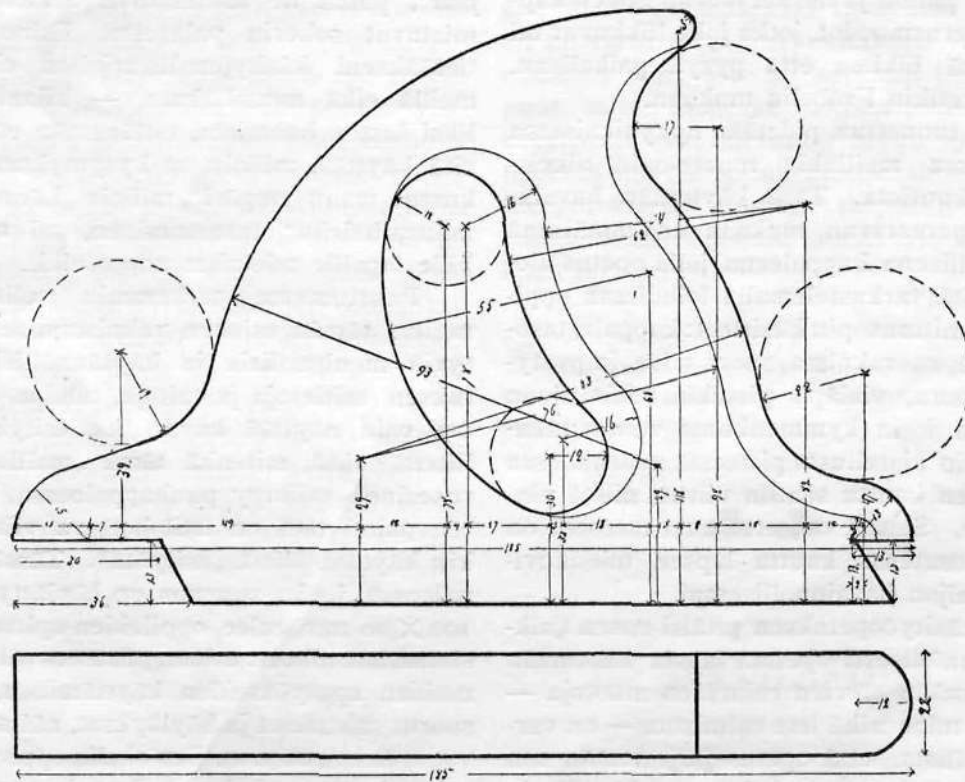

tajan työtä, että samalla säästää oppilaan aikaa, joka usein kuluu turhaan opettajan eri esineitä varten yksitellen puuta palotellessa. Lisäksi säästyy koulunkin ainespuuvarasto epäilemättä tällä tavalla. Oppilaat merkitsevät nimensä sekä ainespuuhuun että puoli-valmiiseen esineeseensä ja opettaja korjaa ne talteen tulevaisuudeksi. Vielä pitänee huomauttaa, että olen valinnut näille kuudelle esityölle sellaiset mitat, että ne ovat helpot oppilasten mitata ja niin että heikommat oppilaat ymmärtävät ja voivat, jos heille tulee yksi tai useampia „susia“, seuraavien esineiden osasta ottaa lisää ainespuuta. Tällöin saavat he tietenkin „hypätä yli“ ne esineet, joiden kustannuksella edellinen on valmistunut. Näin voivat he esim. „pesänlestiksi“ tuomittua noppaansa varten sahata uutta puuta lautapelin nappuloille tai hiekkaperin pohjallisille varatusta puusta tai noita nappuloita varten

käyttää jälkimmäisiä. Jos avainlasta ei ensi kerralla tehden onnistu, saanee tästä liian ohueksi höylätystä puusta, kivikynän viivaimen ja jos tämäkään ei onnistu jääpi vielä puuta kolmanneksi koetukseksi. Useampaa kertaahan ei samaa esinettä saa millään ehdolla teetättää. Oppilas, joka tarkkuudella tekee opettajan ohjeitten jälkeen kaikki mitaukset, piirroksot, poikki-, pituus- ja halkisauhaukset, sivu-, syrjä- ja päänhöyläykset, hän varmaankin onnistuu valmistamaan yhdestä laudanosta kaikki kuusi harjotussarjan esityötä — tietysti taitonsa mukaan enemmän tai vähemmän täydellisesti.

Vastaisuudessa olen tekevä selkoa siitä, missä järjestyksessä jokainen näistä töistä on puolivalmiiksi höylätystä ainespuusta irrotettava, mitenkä piirrustukset ovat suoritettavat ja kukin esine valmistettava.

Y. B.

PITKÄHÖYLÄN KAHVA.

TYÖKALUJEMME UUDISTUS.

„Uusi on aina uhkeampi
Ehkä entinen parempi.“

Näin ajattelee moni, kun kuulee, että aijomme ohjelmaamme ottaa työkalujenkin uudistamisen. Ja kumminkin on sekä ammattilaisten että koulukäsitöiden käyttämissä työkaluissa sekä tarkotuksen mukaisuuden että ulkomuodon puolesta monta korjattavaa kohtaa. Puusepän työkalujen muodot ovat meillä säilyneet sellaisina, kuin ne miltei syntymästään asti ovat olleet. Ellei amerikalaiset aatteet olisi uutuuksia Eurooppaan tuoneet työkalujen alalla, olisimme varmaankin pysyneet aivan paikoillamme. Kun vertailee amerikalaisia höyliä, kirveitä, vääntiänvarsia ja teriä, sahoja

tai melkeinpä mitä työasetta tahansa samallaiseen meikäläismalliseen, pistää heti silmään edellisten siro ulkomuoto ja samalla niiden verraton käytännöllisyys ja kestävyys. Jos senvuoksi mielimme pysyttää euroopalaisen arvomme entisellään, on meidänkin yritettävä saada aikaan jotakin uutta, omaa ja kaikin puolin hyvää tälläkin alalla.

Mitä erityisesti tulee koulukäsitöitten työaseisiin, niin on niissä uudistusta aikaan saatava kahdestakin syystä. Ensiksi senvuoksi, että tämä käsityöläji eroaa oleellisesti ammattikäsitöistä työtapojen laadun ja työntekijäin kykyjen sekä iän puolesta. Toiseksi on tarpeellista, että koulutyössä, mikäli mahdollista, työascet muotonsakin puolesta ovat sellaisia, että ne miellyttävät ja kohottavat työtätekevään lasten kaunoaistia. Niin joutavalta kun tämä toivomus lausuttuna kuuluukin, on sillä kumminkin yhtä suuri kasvattava mer-

kitys, kuin silläkin että ne muodot, jotka esiintyvät mallisarjoissa, ovat kauniita. Lapset joutuvat näiden molempien: työkalujen ja malliesineiden kanssa tekemisiin yhtäpaljon, ehkäpä enemmänkin kuin esim. havainto- ja luonnontiedon opetuksessa tai maan- ja luonnontiedon opetuksessa kuvastojen ja karttojen kanssa. Ja näidenhän katsotaan täytyvän olla kaunismuotoisia, miellyttävien värisiä j. n. e. vaikuttaakseen edullisesti kaunotunteeseen. Työkalujen käytännöllisyysuhde taas on lapsille samasta merkityksestä, kuin aikamiehillekin. Ja jälkimmäisistähän jo vanha sananlaskumekin sanoo:

„Kalu työn tekee, ei mies.“

Tahdon esittää muutamia työkalujen ja niiden osien mallia, jotka olen aikojen kuluessa muodostellut, joko muotonsa tai käytäntönsä puolesta ja toivon että tämäkin kysymys otettaisiin opettajien ja muiden asianosaisten harkittavaksi. Arkkitehtimme myös voisivat panna parastaan tuumataksaan työkalujen muotojen soimentamista.

Tällä kertaa liitän tähän vain pienen kuvan „*pitkähöylän kahvasta*“, jonka entisen — kenties vuosisatoja samallaisena säilyneen — muodon olen muuttanut sekä yksinkertaisemmaksi että samalla sisäistä tarkoitustaan vastaavammaksi. Huomaatan vain, että mielestäni yläpuolinen, yhtenäisesti kaareva viiva kahvassa tulkitsee höylän eteenpäin työntävää voimaa selvemmin kuin vanhassa kahvamuodossa katkonainen ja monimutkainen viiva. Ympyrän kaarena on se sitäpaitsi helpompi sekä piirtää että tehdäkin, jota paitsi tämän muotoinen kahva on kestävämpikin, jos esim., kuten usein sattuu, höylä putoaisi lattialle. Tällöin näet vanhasta kahvasta ylin noukka katkeaa ja jääpi kelvottomaksi, mutta tämä uusimuotoinen kestää koviakin kolahduksia. Ja jos pala lohkeaa, kelpaa se yhä käytäntöön. — Amerikalainen höylänkahva olisi kai kaikkein käytännöllisin, mutta, jos tahdomme tulla omillamme aikaan, täyttäneekö tämä kenties paremmin tarkoituksensa *).

Y. B.

*) Kuvassamme on kahvanaukon etupuolesta epähuomiossa jäänyt pois viiva, joka esittää tämän pyöreyyttä. Käytännössä on se näet näin parempi, sillä sormien nystyrät eivät silloin loukkaannu terävään aukon etulaitaan.

KIRJOJA JA KUVATEOKSIA.

J. Liberty Tadd, *New Methods in Education*. Art Real Manual Training Nature Study. Orange Judd Company — New York N. Y. Sampson Low, Marston & Co. London. Sivuja 1—424, runsaasti kuvitettu, painettu v. 1899.

Tämä teos on ilmestynyt myös saksaksi Hampurilaisen „Lehrervereinung für die Pflege der künstlerischen Bildung“-nimisen seuran toimittamana paljon lyhennetyssä painoksessa, nimellä: *J. Liberty Tadd: Neue Wege zur Künstlerischen Erziehung der Jugend*. Leipzig, R. Voigtländers Verlag. — Sivuja 1—212; painettu 1900.

Teoksesta teemme tarkemmin selvää tulevassa numerossa.

A. Lichtwark, *Übungen in der Betrachtung von Kunstwerken*. Mit 16 Tafeln. Hamburg 1897. 2 Auflage. Dresden 1898. G. Kuthmann.

A. Lichtwark, *Die Erziehung des Farbensinnes*. Berlin 1900, Cassier.

M. Spanier, *Künstlerische Bilderschmuck für Schulen*. Hamburg 1897, Commeter. 2 Auflage, 1900.

Ernst Schur, *von dem Sinne und von der Schönheit der japanischen Kunst*. Herman Seemann Nachfolger. Leipzig 1901.

KOTITAIDE I (B).

LOTOSKUKKA TAITEEN LEMMIKKINÄ *).

Kirj. Y. B.

I.

„Oi Jumala! Kallis kivi on lotoskukassa!“
Buddhalainen rukouslauselma.

Egyptiläinen seinämaalauk-
(viheriä pääväri) vanhemman
valtakunnan ajoilta.

Piirustusopetuksella on ensi sijassa aatteellinen tarkoitusperä: se kasvattaa kaunoaistia ja opettaa taiteen ihania aarteita tuntemaan. Tähän päämääräänsä voipi tämä opetus päästä sekä kuvaamalla kauniita muotoja että taidehistoriaan tutustumalla.

Luonto — erityisesti tässä kasvimailma — on koristeelliselle taiteelle aivan välttämätön „elin-

ehto“; sitä se on ollut kaikissa taidetyyleissä sivistyskansoilla niiden historian alusta alkaen ja samassa arvossa on se yhä tänäkin päivänä kehittyneimmissä kulttuurimaissa. Tiede tutkii ja vaalii tätä luontoa lempilapsenaan, sitä taide käyttää oivana opettajanaan. Syväaatteisilla, rikkailla ja kauniisti sopusuhteisilla perusmuodoillaan hallitsee ja ohjaa luonto inhimillistä makuaistia antaen mielikuvitukselle aiheita ja aatteita, jotka puettuina kuvannolliseen muotoon ilmenevät taiteellisina teelminä. Tämä luonnonaiheiden käyttäminen on eri kansoilla ja eri yksilöillä, eri aikoina ilmennyt varsin vaihtelevana. Milloin on ihminen esiintynyt taideluomissaan luonnon orjana, sen välittömänä jäljittelijänä, milloin sen innostuneena oppilaana, tutkijana ja herätysten tunteellisena tulkkina, milloin taas sen vapaana herrana ja itsenäisenä mestarina, milloin omavaltaisena irvikuvan muovailijana.

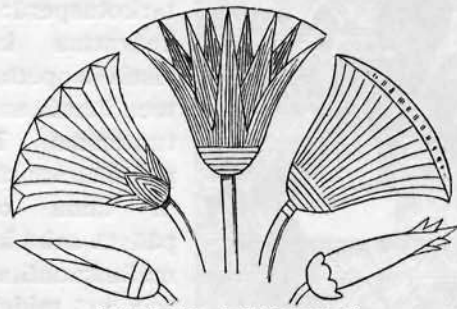
Tarkastakaammepa tässä erästä esimerkkiä siitä taiteensuunnasta, jota vanhojen sivistyskansojen taideluomissa tavataan.

Rakennustaide on muita taiteita vanhin; se on „kaikkien taiteiden äiti“; sen helmassa, sen palveluksessa ovat maalaus ja kuvanveisto syntyneet. Kehittyneenä inhimillisen elämän tarpeiden mukaan on se saanut muotoaiheensa, koristeensa luonnon suuresta maailmasta.

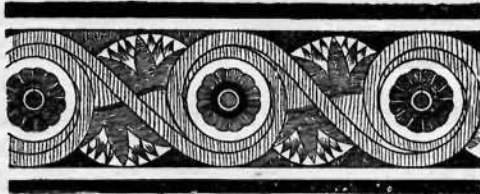
*) Esitys on ajateltu piirustusopetuksen yhteyteen.

Vanhin rakennusten „taidetyyli“, jonka historia tuntee, on egyptiläinen. Tämäkin on ottanut ohjaajakseen luonnon, josta se on saanut koriste- ja muotoiluaiheet esim. asuntoihin tai muihin rakennuksiin ja erilaisiin jokapäiväisen elämän esineihin. Mutta egyptiläistäide ei ole vapaasti aiheitaan luonnosta valinnut. Ei jokainen kukka, ei mikä eläin tahansa ole sen käytäntöön kelvannut, vaan joku aatteellisempi aiheen ilmaus, eli n. s.

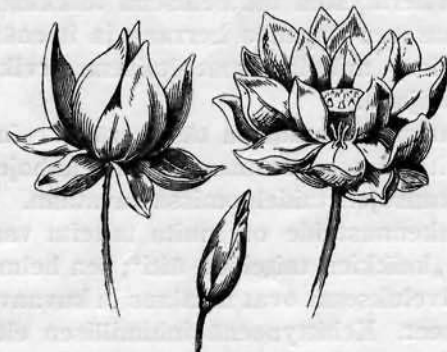
Lotoskukan kehitysasteet.

Egyptil. kattomaalausnauha (useampivärinen) uuden valtakunnan ajalta.

symbolinen tunnus on aina valintaa johtanut ja määrännyt. Niinpä on erään kasvin, nim. lotuskukan eli vesililjan useimmiten egyptiläisessä taiteessa esiintyvä käytäntö, josta nyt käymme puhumaan, johtunut tuon kasvin muinaisina aikoina syvällisestä merkityksestä koko Egyptin maalle.

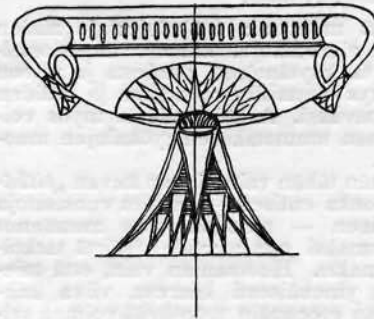
Lotuskasvi (*Nelumbium speciosum*), tuo ulpukan sukuun kuuluva kukka, joka paljon muistuttaa n. k. intialaista meriruusua, kasvoi ennen muinoin Niilin virrassa, minne se kenties istutettiin Intiasta, mutta on nyt Egyptistä hävinnyt*). Kasvilla on täydellisesti

Lotoskukka.

*) Herodotos kutsuu sitä Niilin liljaksi tai ruusuksi, Theophrastus egyptiläiseksi pavuksi. Se on Intialaisten pyhä Lotos- eli Padmakasvi.

kilpimäiset, yli 30 cm leveät, metallikiilteiset, veden sisällä hopeaan hohtavat lehdet, jotka istuvat kiinni 2 m korkeassa okaisessa lehtiruodissa; kukat ovat ruusunpunaiset. Se kasvaa Aasiassa aina Kaspien merestä lännessä Jaapaniin ja koillis-Austraaliaan asti idässä.

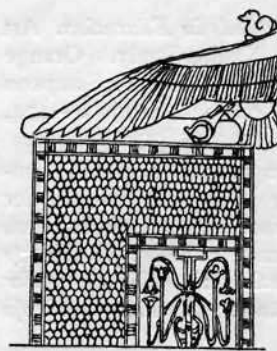

Egyptiläinen malja.

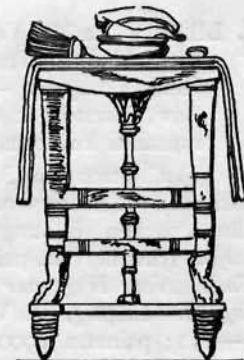

Egyptil. pullo.

Paljon veden aikana Niilin virrassa lotoksen pieni nuppu piileili syvällä vedessä; sen laskiessa taas, — joka tapahtui säännöllisesti eri vuoden aikoina — kohotti se veden kalvosta kainona kukalle puhkeavan, punaisen päänsä nousten yhä ylemmäksi ilmaan. Näin oli se tavallaan säännöllisten ajanjaksojen enustajana, vedennousun varmana mittamääränä. Muinaiset egyptiläiset pitivät sitä Niilivirran säännöllisesti hedelmöitsevän maan salaisena symbolina ja ikuisuuden vertauskuvana. Siksi se olikin Osirikselles ja Isikselles pyhitetty. Tämän vesikasvin kuivattuja olkia käytettiin polttoaineeksi ja mattojen y. m. pujotusten valmistamiseen, juuret ja siemenet ruo-

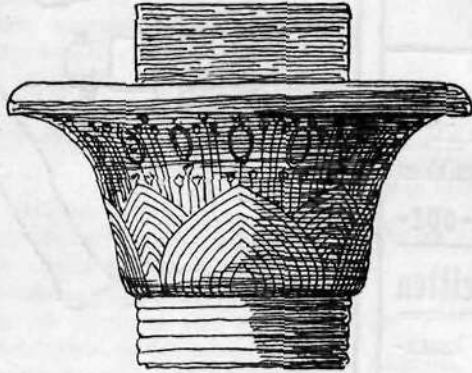
Egyptiläinen valtaistuini

Assyrialainen uhripöytä (lotuskukka keskikannatteena).

ka-aineiksi ja varsien ydin lampunsydämeiksi. Siis myös tämä kasvin suuri tärkeys jokapäiväisessä elämässä pyhitti sen ja sai Egyptiläiset vaistomaisesti siihen niin kiintymään, että jalostuttivat sen taiteeseensa. Mutta tätä aihettaan he vallan vapaasti käsittelevät, eivät suorastaan luonnollisessa tilassa esittäneet, vaan mitä vaihtelevimmissa muunnoksissa.

Egyptiläisten luomahenki muovaili sitä taiteellisen aistinsa mukaiseksi ja onkin se siksi n. s. stiliseeratussa tilassaan toisenlainen kuin vapaana luonnossa. Miltei kaikkialla, missä

Egyptil. pylväänpää Karnakista.

muotoja ja koristeaiheita egyptiläistäiteessa esiintyy, on lotoskasvi tämän tyylin luonnonomaisuuden leimana. Se on siis kansallisena koristeaiheena pidettävä. (Jatk.)

MERKILLE PANTAVA LAUSUNTO PIIRUSTUKSEN OPETUKSESTA. Viime kasvatusopillisen yhdistyksen kokouksessa Helsingissä esitti ja alusti kasvatusopin professori yliopistossamme professori V. Ruin kysymyksen: „Kasvatuksen kaunotieteellisestä puolesta.“ Päivälehdessä mukaan olemme tilaisuudessa tästä mainitsemaan seuraavaa:

Alustaja muistutti mieleen kuinka laaja merkitys kaunotieteellisellä puolella kasvatuksessa on ja rajoitti sen vuoksi puheensa siitä osasta, joka on yhteydessä kouluopetuksen kanssa ja huomautti tässä suhteessa, että kaunotieteellinen puoli koulussa pitää olla nähtävissä, kääntäköön pä silmänsä mihin tahansa. Alustaja osotti kuinka on välttämätöntä, että matematiikan, historian ja luonnontieteen opettajan täytyy voida esittää kaunotieteellinen puoli täydelleen joutumatta suoranaiseen kaunotieteilyyn. Ne aineet, joissa kaunotieteellinen aines on n. s. keskitettyinä, ovat laulu, voimistelu ja kirjallisuuden lukeminen, joka viimeksi mainittu vaikuttaa jalostavasti, virkistävästi ja innostavasti.

Puutteena koulujemme ohjelmassa mainitsi puhuja olevan sen, että piirustuksen opetukselle annetaan niin vähän arvoa, vaikka sen kautta kuitenkin lapsille avataan kauneuden maailma. Saksassa esim. on tultu siihen käsitykseen, että luovalla taiteella on suuri merkitys kasvatuksessa, sillä siten silmä avautuu sekä muotoja että värejä käsittämään.

Yhteenvedo esitelmästä oli, että kaunotieteellisen puolen täytyy olla välttämättömänä täydennyksenä jokaisen ihmisen sivistyksessä. Kaunotieteellinen puolihan se on, joka enimmänsä saattaa sopusointuun ihmisluonteen eri voimat, luoden sillan puhtaasti ihanteellisesta aistilliseseen ja näkyvään. Ympäristömme kaunotieteelliseltä puolen näkeminen tekee meidät

paremmiksi ihmisiksi ja kohottaa meidän ihmisarvoamme ja ihmisonnea, täyttäen meidät puhtaammalla ja korkeimmalla elämän ilolla.

Kaunotieteellinen sivistys ei suinkaan tarvitse sellaisia erikoistieteitä kuin estetiikka ja taidehistoria ovat, mutta kaunotieteellinen sivistys on pidettävä välttämättömänä, sellaisena, joka koskee jokaista opettajaa, sillä jokainen oppiaine tekee mahdolliseksi esteettisen sivistyksen. Koulun ulkonainen asukin voimakkaasti edistää kaunotieteellisen sivistyksen parasta, jos koulu arkkitehtuurinsa, sisustuksensa ja varustustensa puolesta täyttää kaunotieteellisen aistin vaatimukset.

Niin paljon kuin mahdollista on koulun tarjottava myöskin todellista taidetta, jonka vuoksi piirustus on tehtävä pysyväksi aineeksi kaikissa kouluissamme, sillä meidän on käsitettävä piirustuksen opetus ei ainoastaan taideaitia kohottavana ja taitona voida esittää sen mitä on nähnyt, vaan meidän on arvostettava taide sellaiseksi, joka avaa ja kehittää silmämme näkemään meitä ympäröivää maailmaa, totuttaa tarkkaan, hartaasti ja älykkäästi ottamaan huomioon esineet ympärillämme.

Esitelmän johdosta syntyi lyhyt keskustelu.

ENSIMMÄISEN NUMERON SISÄLLYS:

- Opetus „Kotitaiteen“ ohjelmassa*, kirj. Y. B.
Kolme aatteiden miestä. I. A. F. Soldan, esitti Y. B.
Käsityölaulu (ohjeeksi oppilaille) runo. Y. B.
Käsityö-sanastomme (I. suunturi I. suuntapiirin?) kirj. Y. B.
Eskimolaiskuvia työasennoista. N:o 1 Seiso näin höylätessä, elä seiso näin!
Sorvaamisesta opetusaineena seminaareissa ja kansakouluissa, I kirj. F. H. B. Lagus.
Kuusi harjotussarjan esityötä yhdestä lautapalasesta, kirj. Y. B.
Työkalujemme uudistus. I. Höylänkahva.
Lotoskukka taiteen lemmikkinä, kirj. Y. B.
Sananlaskuja.
Ohjeita ynnä uutisia.
Kirjoja ja kuvateoksia.
Kirjelaatikko.

- Alkuvignetti kirjoitukseen „Opetus Kotitaiteen ohjelmassa“. Väinö Blomstedtin piirtämä.
A. Fr. Soldanin muotokuva.
Alkuvignetti runoon: Käsityölaulu. Väinö Blomstedtin piirtämä.
Höyläysasento, viivapiirros.
Höylänkahva, Yrjö Blomstedtin piirros.
9 kynäpiirrosta kirjoitukseen „Lotoskukka taiteen lemmikkinä“.
Otsakuva „Kirjelaatikkoon“, piirsi V. B.
Erityisliitteenä „Harjotussarjan esimalleja“. Yrjö Blomstedtin suunnittelema.

Mäkisen Tehdasliike

* Sortavalassa *

valmistaa tunnettuja

Urku- - - - -

harmoonejaan

nykyajan taide-
suuntaa vastaa-
vassa ulko-asussa

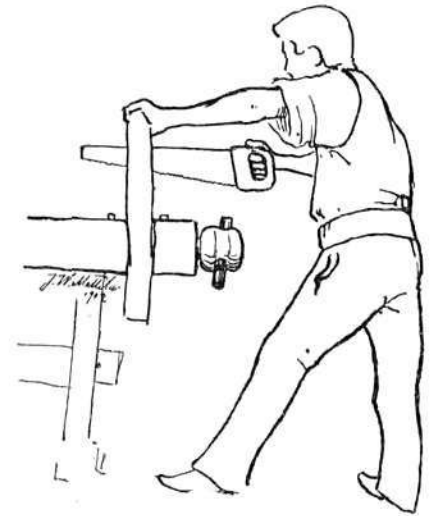
Xuvallisia
hintaluetteloita
maksutta

Toisena erikois-
alana jo on 20 v.
aikana ollut kaikkien
käsityön-ope-
tusvälineitten

valmistus kansa-
koululle - - - - -

Alituiset
varastot

UUTISIA- JA OHJEITA.

SUOMESTA. Puute käsityönopettajista, jotka ovat pätevät opettamaan kansakouluissa, on vielä hyvin suuri. Tiedämme, että viime lukukautena työskenteli maalaiskansakouluissamme opettajia yhteensä 2,173 ja että siis opettajia samana aikana, verrattuna koulujen lukumäärään, joka teki kaikkiaan 1,846, oli 327 enemmän. Kun meillä vielä aniharvassa on 3- tai useampiopettajaisia kansakouluja, voi tästä päätää, että 1-opettajaisia kansakouluja maaseuduilla oli toimessa viime lukuvuotena vähän päälle 1500 ja enemmän kuin 300 semmoista, joita hoitaa 2 tai useampi opettaja. Sukupuoleltaan on puheenalaisessa opettajakunnassa 1,108 mies-, 1,068 naishenkilöä. Kun lisäksi on tunnettua, että naisopettajan johtamissa kansakouluissa, eli n. k. sekakouluissa parhaasta päästä käsityönopettajana toimii mieshenkilö, — opettajapätevyyttä puuttuva nikkari jopa salvumieskin — ja että lisäksi yleistä hakukelpoisuutta vailla olevien opettajien luku nykyisin on n. 443, nousee siis tehtävänsä kasvatusopillisesti valmistumattomien käsityönopettajien lukumäärä lähemmäs puoleentoista tuhandeen.

Eiköhän olisi näin ollen aika meillä valtion puolesta perustaa erityinen käsityönopettajain valmistusopisto, jossa puhtaasti kasvatusopillista ohjausta ja harjoitusta tarjottaisiin pitempiä aikaisissa kursseissa. Valtion avustamat tilapäiset kurssit kansakoulunopettajien luona eivät, ainakaan kuusiviikkoina, voi ammattinikkeitä tehdä päteviä pedagoogeja vaikeaan käsityönopettajan toimeen. Myöskin olisi välttämätöntä korottaa käsityönopettajien palkkaa, joka näissä sekakouluissa on peräti vähäinen.

Varoja käsityö- ja kutomakouluille vuosiksi 1902—1904 myönsi senaatti vuoden alussa yhteensä 118,100 Smk:n suuruisen summan, joka on jaettu eri läänien osalle koulujen luvun ja arvon mukaan.

K. H. Renlund

HELSINKI.

Suurin varasto **Jonas & Colwers'in** teräkaluja
niinkuin:

Höylänteriä, Talttoja, Koururautoja, Puu-
veistoteriä, Viiloja, Raspia y. m., y. m.
Myöskin Amerikalaisia työ- ja te-
räkaluja tukuttain ja vähittäin —

K. H. Renlundilla Helsingissä.

Käsityön-opettajia ja jotka ovat saaneet tunnollisen
opin-perustan **€ Mäkisen am-**

matti-koulussa Sortavalassa, Puusepän-ammattilaisia

voidaan saada erilaisiin toimiin
allekirjoittaneen, koulun johtajan välityksellä — **Lauri Mäkinen, Sortavalassa.**

Oppijaksojen toimeenpanemiseksi ensi kesänä veisto-opettajain ja käsityöopettajattarien valmistamista varten kansakouluihin on yleisistä varoista äskettäin määrätty 6,000 mk.

Veistokoulu. Käsityöopettaja Oiva Coranderille on kasvatustieteellisen käsityökoulun ylläpitämistä varten Helsingissä myönnetty valtioapua 6,500 mk. vuosittain 5 vuoden ajaksi sekä 1000 mk. kerta kaikkiaan työkalujen y. m. hankkimiseksi U. S.

Paljon oppilaita. Helsingin käsityökoulussa oli viime vuonna kevätlukukaudella 98 oppilasta, joista 42 Helsingistä ja 56 muilta paikkakunnilta. Syyslukukaudella oli koulussa 100 oppilasta, joista 40 Helsingistä ja 60 muualta.

Opettajaosastolta on kuluneena vuonna päästötodistuksen saanut 7 oppilasta ja vuosiosastolta 30 oppilasta. — Hallitus kannattaa muuten koulua 3 vuotta eteenpäin 3,000 mk:n määrärahalta.

Veisto-opettaja S. Ristilä on pyytänyt 3,000 markan suuruista apurahaa Ilmajoelle perustamalleen käsityökoululle.

Suomen taideyhdistyksen piirustuskoulu. Suomen taideyhdistyksen Helsingissä ja Turussa olevain piirustuskoulujen kannattamiseksi myönnetty määräraha on v:sta 1903 alkaen korotettu 17,200 mk:sta 18,850 mk:aan; sitä paitsi on yhdistykselle täksi vuodeksi samaa tarkoitusta varten myönnetty 1,623 mk.

Etsaustaidon opettajan palkkaamiseksi on Suomen taideyhdistykselle myönnetty 1,000 mk.

Leikkikaluveiston opetus. Leikkikalujen valmistamisen oppijakson on Helsingissä aloittanut neiti A. Svan, joka yksityisapurahoilla on käynyt ammattikouluissa Ruotsissa sekä teollisuushallituksen antamalla valtion apurahalla Berliinissä viime yleisessä näyttelyssä. Hänen opetusjaksonsa tarkoittaa ensi sijassa työansion tarjoomista pääkaupungin kansakoulun käyneelle nuorisolle ja sittemmin, jos saavutettu kokemus ja asianhaarat vaativat ja myöntävät, mahdollisesti laennettua ohjelmaa.

MÄKISEN TEHDASLIIKE SORTAVALASSA on kuten tiedetään jo 20 vuoden aikana valmistanut urkuharmooneja kouluihin, kokoushuoneisiin sekä koteihin, ja on näitten koneitten kestävyys ja äänen sointisuus kerennyt tulla kyllin laajalti tunnetuksi. — Huomautamme vain siitä, että harmoonien *kaappien ulko-asu* on tässä tehtaassa alettu muodostaa yhä enemmän ajan taideteollisuus-suuntaa vastaavaksi. Liit tomupesät on niistä koetettu poistaa tavoitellen siistin työn ohella yksinkertaista käytännöllisyyttä ja siroja muotoja. Mäkisen tehtaassa valmistetaan

HUOMATTAVIA TEOKSIA! *

Schvindt, Theodor. SUOMALAISIA KORISTEITA. I Ompelukoristeita. 1895. Hinta korukansiin sidottuna 20: —, vihkoina (10 vihkoa) 17: 50. Näihin vihkoihin yhdessä on saatavana irton. *korukannet* taikka *salkkukannet*, edellisten hinta 2: 50, jälkimäisten 4: —. *Yksityisten vihkojen* hinta on 2: —.

Teos sisältää kaikkiaan 468 mustapainoista ompelukoristetta ja 194 värillistä kuosia. „Jotta tässä teoksessa esiin tuotuja värillisiä ompelukuoseja helposti voitaisiin nykyaikanaakin käyttää malleina koru-ompeluksessa, on kuosit painettu ruutuiselle pohjalle ja piirustettu niin, että nähtäisiin, miten mahdollista, jokainen pistos (säie); lisäksi on lankojen valintaa varten painettu kunkin kuosilehden alilaitaan värinäyte“.

Lübke, Vilhelm. TAITEEN HISTORIA PÄÄPIIRTEISSÄÄN. Suomentanut *Kaarlo Forsman.* 1889—1893. Hinta sidottuna kahteen osaan 20: —.

Teos on suomenkielellä ensimmäinen laatuaan ja runsaasti kuvilla varustettu. Siihen kuuluu kaikkiaan noin 800 kuvaa.

Aspelin, Eliel. SUOMALAISEN TAITEEN HISTORIA PÄÄPIIRTEISSÄÄN. Varustettu 41 kuvalla. 1891. Hinta sidottuna 3: —, sidottuna vaatekansiin 4: —.

„Suomalaisen taiten historia“ on painettu samanlaiseen asuun ja kokoon kuin Lübken Taiteenhistoria ja katsottava mainitun teoksen jatkoksi, vaikka sitä myydään erikseen.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Juho Wirtasen

Jalkineliikessä

3 I. Heikinkatu 3

suuri varasto hyviä jalkineita. Tilaukset suoritetaan nopeaan ja huolellisesti. ✂

Th. Wulff

Paperi- ja Piirustustarpeiden sekä Korutavaranliike * * * * Helsingissä.

Hyvin lajiteltu varasto!

Halvat hinnat!

Julius Tallberg

Suuri varasto

Puusepäntökaluja ja tarpeita

n. k. Höyliä — kaikkealajia. **Tasotus-, silitys-, uurros-, koru-, lista- ja reunushöylänteriä.** *
* **Purastimia, Koururautoja, Sorvirautoja, Sahoja** — amerikkalaisia, englantilaisia ja ruotsalaisia. * **Kirveitä, Vasaroita, Pihtiä, Puunleikkaustyökaluja.** * **Amerikkalaisia käsityökaluja** — kaikkea laatua, **Ruuvipuristimia, Liimapihtiä, Kulmioita, Mittapuita,** y. m., y. m., y. m.

HIOTALAHDEN
OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Valmistaa kaikkia rakennuksiin tarvittavia **puusepäntöitä, tammi-par-kettia, kouluhuonekaluja, voimistelutelineitä ja veisto-työkaluja.**

Myy kaiken laatuista **höylättyä ja höyläämätöntä ainespuuta, jalom-pia puulajeja ja faneereja** y. m.

Sitäpaitsi valmistaa tehdas **huonekaluja**, yksinkertaisimmista hienoimpiin, ja laatii tehtaan omassa piirustuskonttorissa, **alkuperäisiä eli origi-naalipiirustuksia** niinhyvin yksityisiä huonekaluja kuin täydellisistä sisustuksista **huonekaluvalmistusta** ja **huoneiden sisustusta** y. m. s. varten erityisesti palkattu arkkitehti ja spesia-listi. **Kustannusarvioita** pyynnöstä **maksutta.**

I:sen luok. **verhoilija** ja **koristelu-tehdas** paikkakunnalla, jossa myöskin pide-tään kaupan **Ferra Boijen** erinomaisen hienoja **itämaalaisia mattoja.**

Nikolaink. **JOHN ERICSSONIN** Puhelin
- - 15 - - - - - 2536 -

Huonekaluliike, Puuseppä- & Verhoilijatehdas

Valmistaa huonekaluja ja huonesisustuksia.

Korjaa: vanhoja sekä anttiikkisia huonekaluja.

Valmistaa matrassseja ja päällystää huonekaluja.

Varasto alkuperäisiä huonekaluja. Laatii piirustuksia ammattialaansa kuuluville töille.

HENRIK EKBOM

Fabianink. 28. — Puhelin 10 99.

Verhoilija ja Koristeliija

Höyryhuonekalutehdas

Iso varasto valmista työtä.

Tilaukset suoritetaan hyvin ja pian.

Huokeat hinnat!

T. JÄRVELÄISEN

Pyytäkää aina hinta-luetteloita!

Kalustot y. m. val-mistaa Hiotalah-den Höyrynik-karitehdas.

laatimia **uusia mallikokoelmia, mallipiirustuksia, työ-kalustoja, sorvikoneita ja höyläpenkkiä** käsityönope-tusta varten saadaan tilata joko kokoelmain laati-jalta **itseltään** tai **skateemisen kirjakaupan** sekä **Kansanopettajain osakeyhtiön Walistuksen** kautta.

erikoisesta tilauksesta myöskin harmooni mahdollisimman mukaan sopusointuiseksi sen huonekaluston kanssa, jolle kukin instrumentti toveriksi joutuu. — Tämän suuntainen huolenpito valmistamainsa urkuharmoonien ulko-asusta lienee ainoa laatuaan maassamme.

* * *

SKANDINAVIAN MAISTA. *Valtio-apua Ruotsissa v. 1901* on poikien veisto-opetusta varten maksettu yhteensä 3,489 koululle. Koko menoerä teki 261,675 kruunua (= 366,345 Smk). V:nna 1899 oli vastaava summa 250,650 kr. Tyttöjen käsityöopetukseen käytettiin yhteensä 106,410 kr (= 148,974 Smk) 3,547 koulua ja osastoa varten. Kaikkiaan maksoi siis valtio koulujen *veisto-opetukseen* 368,085 kr eli **515,319 Smk.** Poikaveistokoulujen luku lisääntyi viime vuoden kuluessa 147:llä ja tyttöveistokoulujen aina 265:llä.

Adolf Fredrikin seurakunnan, erään Tukholman etukaupungin osan uusi, nelikerroksinen kansakoulurakennus, joka lienee yksi Ruotsin upeimpia, vihittiin tässä kuussa toimeensa juhlallisesti kuninkaan, kruununprinssin, muun ylhäisen seurueen sekä kirkollis- ja kouluvirastojen edustajain y. m. arvomiesten läsnäollessa. Rakennus on tullut maksamaan 720,000 kr eli yli miljoonan Suomen markkaa. Sen suuruudesta saa käsityksen, kun tietää, että rakennuksen pohja on 5,373 neliometriä, eli lähes 3 kertaa niin suuri kuin meillä Kaartin maneesin pinta-ala. Rakennus on tehty kaikkia mahdollisia mukavuuksia ja uudenaikaisia kouluoloja silmällä pitäen. Siinä suomalaiset saunat, koulukylvyt isoine uima-altaineen; siinä valoisat voimistelusalit, koulukeittiö, ruokasali; opettajain ja opettajatarten yksityiset huoneet ja kokoussali; avarat luokkahuoneet (luvultaan 49), luonnontiedon oppisali; koulukirjasto ja varastohuoneet, vihdoin metallitöiden työpaja sekä uhkeat veistosalit, joista 2 puukäsitöitä, yksi pahvitöitä ja 2 ompelua varten sekä lisäksi piirustussali. Koko koulu on järjestetty ja sisustettu oppilaiden ja opettajien koulutyön helpottamista ja edistämistä silmällä pitäen ja tämä siinä määrässä, että mainittu kansakoulurakennus saanee etsiä vertaistaan ainakin pohjoismaissa. Koulukalusto on myös mitä täydellisintä, niin että esim. kaikissa käsityön lajeissa voidaan täydellistä n. k. luokkaopetusta harjoittaa.

„*Veistokongressi*“, kokoonpantu n. 20:stä asianymmärtävästä veiston tarkastajasta ja opettajasta eri osista Ruotsia, pidettiin vuoden alussa (7—11 p. tammi-kuuta) Nääsin maailmankuulussa veistoseminaarissa. Kokous, jossa keskusteltiin erityisesti Nääsin seminaarille ehdotettujen uusien mallisarjojen johdosta, oli jaettu kolmeen osastoon. Näistä ensimmäinen

alustavasti käsitteli n. k. „harjoitussarjaa“, toinen harjoitusten sovelluttamista ja kolmas ehdotettuja malleja käytännöllisyyden kannalta. Keskustelujen ja päätösten perusteella tulevat Nääsin mallisarjat vastaisuudessa järjestettäväksi.

* * *

SORVIPUIDEN VALMISTUS JA SÄILYTYSTAPA. Yleisesti tunnettua on se ainespuun puute, mikä esiintyy etenkin isompia esineitä sorvatessa. Kun sorvipuun käytäntö ei ole niinkään vähäinen kouluissamme, niin lienee tässä muutama sana sen valmistus- ja säilytystavasta paikallaan.

Hakataan solakoita ja terveitä koivuja tammi- tai helmikuussa ja karsitaan ne aivan latvaan asti, niin ett'ei mene mitään hukkaan, sillä kaikenkokoisia puuta tarvitaan. Kun ne on katkottu tarpeen mitaisiksi pölkyiksi, kuoritaan ne kolmesta eli neljästä kohden pitkän runkoa niin paljon kun kerrallaan veistämällä kirves ottaa, ei kuitenkaan yhtämittaa, vaan heitetään aina pieniä välipaikkoja. Pölkyjen päihin heitetään tuohi kokonaan eheäksi, sillä se estää pään halkeilemasta ja säästää siten puuta menemästä hukkaan. Sitte laitetaan puut kuivamaan johonkin sopivaan katokseen tai liiteriin, johon tuuli pääsee vapaasti käymään ja jossa ne säilyvät auringon valolta. Kun puut ovat olleet yli kesän ulkokuivassa, niin tuodaan ne sisälle kuivumaan tarpeen mukaan. Tällä tavalla säilytetty sorvipuu ei halkeile, eikä siihen tule mitään mädänneen vikaa.

Tällaisella menettelyllä sorvipuuta valmistessa on vielä sekin etu, että se on puuta säästävä, siinä suhteessa nim. että saapi joka suuruutta mitä milloinkin tarvitaan, eikä siis tarvitse veistellä puuta hukkaan, vaan voipi ottaa aina sitä paksumutta, kuin kulloinkin on tarvis.

Näin säilytetty puu sopii tietysti muuhunkin veistoon. A. A—o.

OIKAISU: Päälekirjoitukseen sivulle 4 on osassa tätä painosta päässyt ilkeä painovirhe. Pitää olla: „*Kolme aatteiden miestä*“ eikä *Kaksi j. n. e.*

HELSINGISSÄ,

J. SIMELIUKSEN PERILLISTEN
KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ,

1902.

KOTITAIDE I (B).

Tampereen Sorvariteollisuus- Osakeyhtiö

Duhelin { Tehdas 553
Konttoori 86

Valmistaa koti- ja ulkomaisista puulajeista:

Rakennus-, Huonekalu- ja Sorvausalaan

kuuluvia töitä.

Koulurakennuksiin:

Ovia ja ikkunoita,
Paneeleja ja porraskaiteita
y. m., y. m.

Kouluhuonekaluja:

Pulpetteja, kaappeja ja pöytiä,
tuoleja ja seinätauluja, Kart-
tain ja kipsitelien jalustoja
y. m., y. m.

Koulunopeitusvälineitä:

Helmitauluja ja viivottimia,
Mittaosopillisia kappaleita,
Veistotyökalustoja
y. m., y. m.

~ Piirustuksia kaikkiin näihin valmistaa tarpeen mukaan ~
~ Yhtiön palveluksessa oleva arkkitehti ja opettaja. ~

Suomen Teollisuuslehtiä

seuraa v. 1902 sen vissien
numeroiden mukana irroi-

tettavina erikoisvihkosina:

Rakentaja, runsasti kuvitettuna ja erikoiskuvaliitteillä varustettuna, käsitellen rakennusala ja arkkitehtuuria;

Sähkö ja Voima erikoisliitteineen, käsitellen sähkö-, kone- ja mekaanista alaa

Kotitaide, runsaasti kuvitettuna ja erik. kuvaliitteillä varustettuna, käsitellen puusepän ja sorvarin tehtäviä, huone-sisustusta sekä taideteollisuutta, käsitöitä, piirustusopetusta y. m.;

Seppo erikoisliitteineen, käsitellen takoma-, pelti- ja vaskisepän ammatteja.

Varsinainen S. Teollisuuslehti eli sen yleis-osasto, sisältää yleistietoja ja yleensä niitä teknillisiä ja ammattialoja, joita ei saata edellisten joukkoon lukea.

Neuvo-osasto on niin sovitettu, että sen voi joko irti leikaten sitoa eri vihkoseksi tai sen viereiset ilmoitukset poisleikkaamalla jää se kapeine lehtineen helposti löydettäväksi nidotuissa vuosikerroissakin.

Tilausmaksut ovat v. 1902:

	Helsingissä	Maaseudun postitoimistoissa	Ristiteessä suo- raan toimitukselta
ilman erikoisliitteitä, kaikkine osastoineen . .	6 mk.	6 mk. 48 p.	6 mk. 50 p.
Rakentajan erik. liitt. kanssa (vähint. 15 kpl.)	10 „	—	10 „ 50 „
Sähkön ja Voiman sam. sam. „	10 „ 9 „	—	9 „ 50 „
Kotitaiteen erik. liitteid. kanssa „	20 „ 10 „	—	10 „ 50 „
Sepon „ „ „ „	10 „ 9 „	—	9 „ 50 „
Kaikkien erikoisliitteiden kanssa „	55 „ 16 „	17 mk. 28 p.	17 „

Erikseen voidaan tilata:

Rakentaja (noin 12 numeroa) er.-liitt. kanssa	8 mk.	—	8 mk. 50 p.
Kotitaide (noin 12 numeroa) „ „	8 „	—	8 „ 50 „
Rakentaja ja Kotitaide „ „	14 „	—	15 „

Huom.! Ne jotka postin kautta tilaavat lehden ilman liitteitä, voivat lähettämällä toimitukselle postimerkeissä 4 mk., saada **Rakentajan** tai **Kotitaiteen** er.-liitteet ja 3 mk. lähettämällä **Sähkö ja Voiman** tai **Sepon** er.-liitteet.

Sähkö ja Voima- ja Seppo-osastoja ei voida erikseen tilata.

Ulkomaille tilattaessa lasketaan Helsingin hinnan lisäksi 1 mk. 50 p.

Suomen Teollisuuslehdellä on asiamiehiä ympäri maata ja uusia otetaan kiitollisuudella ja hyvillä ehdoilla kun ilmoittautuvat toimitukselle.

Herman Lindell

Taiteilija- ja Piirustus- aineitten Erityisliike

Helsingissä

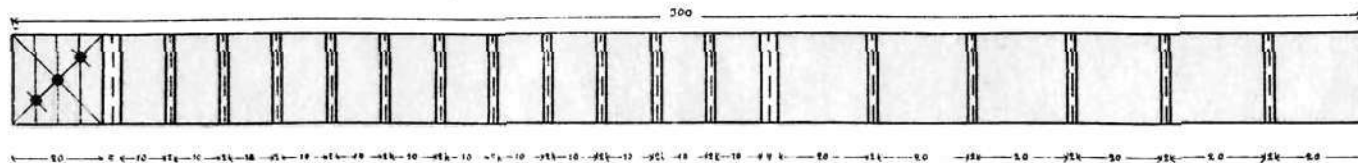
Sisältää suurimman ja parhaimmin valitun
ainevaraston

Taidemaalareille, piirustajille, veistäjille, arkitehdeille,
insinööreille, maanmittareille, kansakuoluille,
veistokouluille, maanviljelyskouluille, käsityö-
läiskouluille, teollisuuskouluille y. m., y. m.

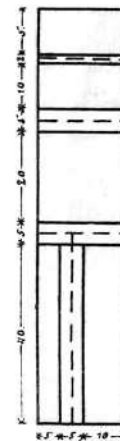
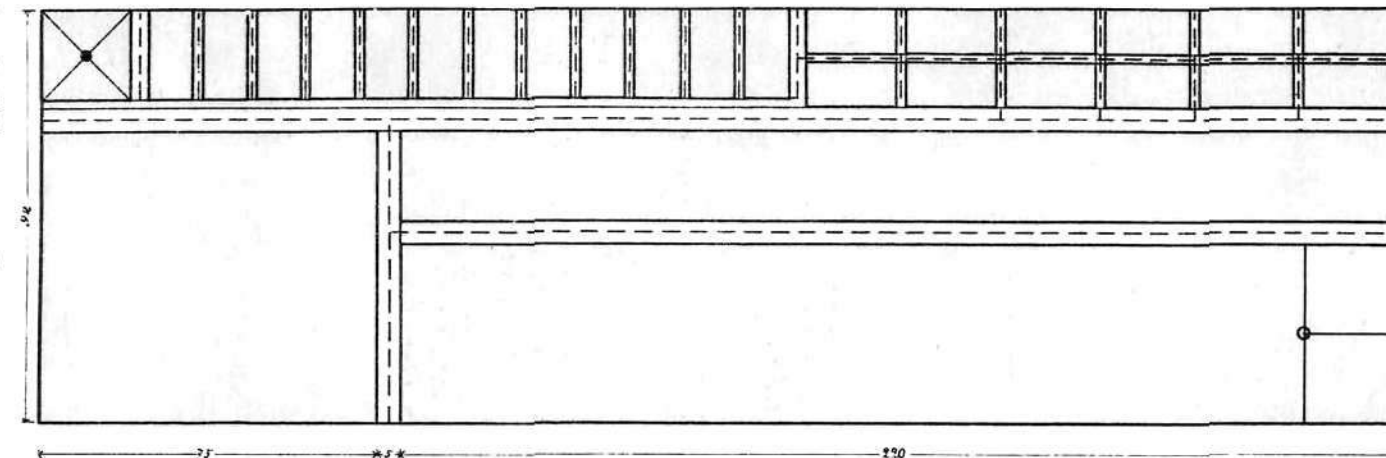
Ainoa erityisliike laatuaan maassa.

• HARJOTUSSARJAN • ESIMALLIT •

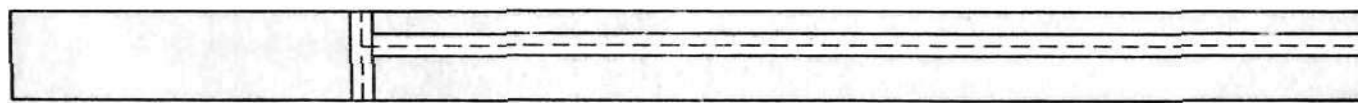
• NUMEROPELIN •
• NOPPA •

• TAMMIPELIN •
• NAPPULOITA •

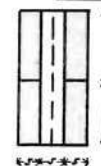
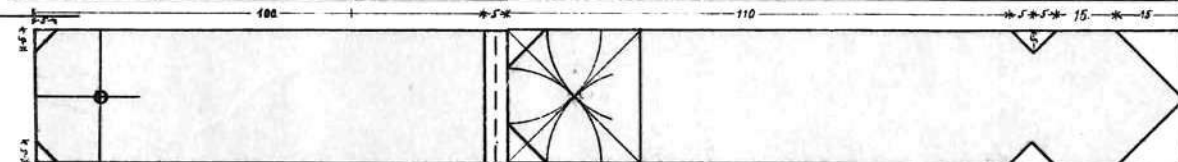

• SILITIN • POHJA •
• TEROTINPUU •

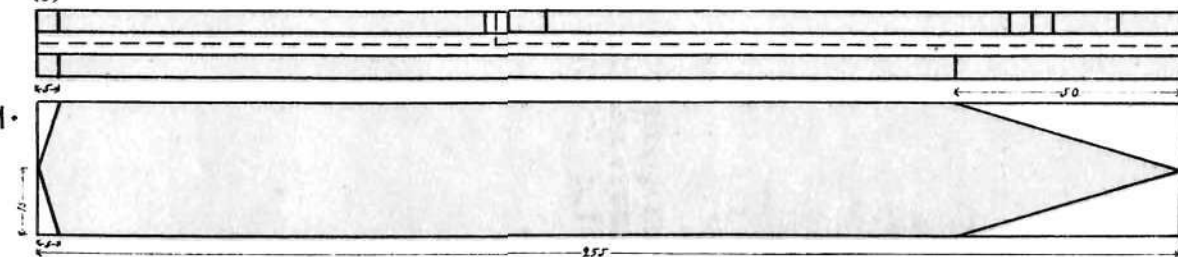
• KIVIKYNÄVIUOTIN •
• AVAINLASTA •

• AVAINLIPPU •

• KASUIMERKKI •

• SIEMENSITKAIN •

• 22.2.1902 •

